

**UNIVERSITATEA „NICOLAE TITULESCU”
FACULTATEA DE DREPT**

TEZĂ DE DOCTORAT

CONTRACTUL DE SOCIETATE

- REZUMAT -

*Conducător științific:
Prof. univ. dr. Liviu STĂNCIULESCU*

*Doctorand:
Iolanda-Elena CADARIU (LUNGU)*

București
- 2013 -

CONTRACTUL DE SOCIETATE

Planul lucrării:

ABREVIERI

LIMINARII

PARTEA I. TEORIA GENERALĂ A CONTRACTULUI DE SOCIETATE

Titlul I. Aspecte generale privind contractul de societate

Capitolul I. Dualitate de concept: contract de societate – societate

Secțiunea I. Noțiuni preliminare

Secțiunea a II-a. Natura juridică a actului creator al societății

Secțiunea a III-a. Natura juridică a societății

Secțiunea a IV-a. Libertatea contractuală din perspectiva dreptului de asociere

Capitolul II. Coordonate comparatiste privind contractul de societate

Secțiunea I. Precedente istorice ale contractului de societate

Secțiunea a II-a. Câteva repere de drept comparat privind contractul de societate

Capitolul III. Reglementarea contractului de societate

Secțiunea I. Definiția și sediul materiei contractului de societate

Secțiunea a II-a. Caracterele juridice ale contractului de societate

Capitolul IV. Condițiile generale de valabilitate ale contractului de societate

Secțiunea I. Condițiile generale de fond ale contractului de societate

Subsecțiunea I. Capacitatea părților contractante

Paragraful I. Capacitatea persoanelor fizice de a încheia contractul de societate

Paragraful II. Capacitatea soților de a încheia contractul de societate

Paragraful III. Capacitatea persoanei juridice de a încheia contractul de societate

Subsecțiunea a II-a. Consimțământul valabil exprimat

Paragraful I. Existența și valabilitatea consimțământului

Paragraful II. Problema consimțământului tacit la constituirea societății

Paragraful III. Consimțământul simulat în materia contractului de societate

Paragraful IV. Promisiunea de a încheia contractul de societate

Subsecțiunea a III-a. Obiectul contractului de societate

Subsecțiunea a IV-a. Cauza contractului de societate

Secțiunea a II-a. Condițiile de formă ale contractului de societate

Titlul II. Elementele specifice ale contractului de societate

Capitolul I. Condițiile specifice de fond ale contractului de societate

Secțiunea I. Aportul asociaților

Subsecțiunea I. Aportul asociaților – element fundamental al contractului de societate

Paragraful I. Definiția și caracterele juridice ale aportului

Paragraful II. Obiectul aportului

Paragraful III. Regimul juridic al aportului

Paragraful IV. Aportul scris și aportul vărsat

Paragraful V. Relația juridică dintre aportul social, capitalul social și patrimoniul social

Subsecțiunea a II-a. Aportul asociaților – element indispensabil al calității de asociat

Paragraful I. Necesitatea unui aport al fiecărui asociat

Paragraful II. Determinarea drepturilor sociale ale fiecărui asociat în funcție de aportul social

Secțiunea a II-a. *Affectio societatis*

Subsecțiunea I. Definiții doctrinare și jurisprudențiale ale lui *affectio societatis*

Subsecțiunea a II-a. Rolul lui *affectio societatis*

Secțiunea a III-a. Participarea asociaților la profit și la pierderi

Subsecțiunea I. Sfera noțiunii de beneficii și a noțiunii de economie

Subsecțiunea a II-a. Vocația asociaților la profit și contribuția la pierderi

Subsecțiunea a III-a. Clauza leonină

Capitolul II. Cuprinsul contractului de societate

Secțiunea I. Considerații generale cu privire la clauzele contractului de societate

Secțiunea a II-a. Clauze contractuale cu privire la identitatea asociaților

Secțiunea a III-a. Clauze contractuale cu privire la identificarea viitoarei entități

Secțiunea a IV-a. Clauze contractuale cu privire la obiectul societății

Secțiunea a V-a. Clauze contractuale cu privire la durata societății

Secțiunea a VI-a. Clauze contractuale cu privire la capitalul social

Secțiunea a VII-a. Clauze contractuale cu privire la administrarea și reprezentarea societății

Secțiunea a VIII-a. Clauze contractuale cu privire la drepturile și obligațiile asociaților

Secțiunea a IX-a. Clauze contractuale cu privire la retragerea asociaților

Secțiunea a X-a. Clauze contractuale cu privire la încetarea și dizolvarea societăților

Titlul III. Tipuri de entități contractuale cu scop lucrativ

Capitolul I. Aspecte preliminare

Capitolul II. Societatea simplă – dreptul comun în materia societăților

Secțiunea I. Conceptul de societate simplă

Subsecțiunea I. Precizări terminologice

Subsecțiunea a II-a. Societatea simplă – simplu contract sau entitate născută din contractul de societate?

Paragraful I. Argumente desprinse din doctrină

Paragraful II. Argumente desprinse din prevederile Codului civil

Paragraful III. Un posibil răspuns

Subsecțiunea a III-a. Definiția societății simple

Secțiunea a II-a. Regimul juridic al societății simple

Secțiunea a III-a. Raportul dintre societatea simplă și societățile cu personalitate juridică reglementate de Legea nr. 31/1990

Secțiunea a IV-a. Aplicații ale societății simple

Capitolul III. Societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 – specii ale societății simple

Secțiunea I. Conceptul de societate în înțelesul Legii nr. 31/1990

Secțiunea a II-a. Regimul juridic al societății reglementate de Legea nr. 31/1990

Secțiunea a III-a. Tipuri de societăți reglementate de Legea nr. 31/1990

Secțiunea a IV- a. Clasificarea societăților reglementate de Legea nr. 31/1990

Capitolul IV. Alte tipuri de entități contractuale cu scop lucrativ

Secțiunea I. Asocierea în participație

Subsecțiunea I. Regimul juridic al asocierii în participație

Subsecțiunea a II-a. Delimitarea asocierii în participație de alte entități contractuale

Subsecțiunea a III-a. Aplicații practice ale asocierii în participație

Secțiunea a II-a. Societățile profesionale cu personalitate juridică

Subsecțiunea I. Caracterizare generală a societăților profesionale cu personalitate juridică

Subsecțiunea a II-a. Aplicații ale societăților profesionale cu personalitate juridică

Paragraful I. Societatea profesională de avocați cu răspundere limitată

Paragraful II. Societatea profesională de practicieni în insolvență cu răspundere limitată

Secțiunea a III-a. Societățile cooperative

Secțiunea a IV-a. Organizațiile cooperatiste

Secțiunea a V-a. Societățile agricole

Secțiunea a VI-a. Societatea europeană (SE)

Titlul IV. Instituții juridice și forme organizatorice învecinate contractului de societate

Capitolul I. Instituții juridice învecinate contractului de societate

Secțiunea I. Patrimoniul de afectățiune

Secțiunea a II-a. Indiviziunea

Secțiunea a III-a. Fiducia

Capitolul II. Forme organizatorice învecinate contractului de societate

Secțiunea I. Asociațiile

Subsecțiunea I. Criteriul de distincție dintre societate și asociație

Subsecțiunea a II-a. Particularități privind constituirea, funcționarea și încetarea asociațiilor

Secțiunea a II-a. Fundațiile

Subsecțiunea I. Criteriul de distincție dintre societate și fundație

Subsecțiunea a II-a. Particularități privind constituirea, funcționarea și încetarea fundațiilor

Secțiunea a III-a. Grupurile de interes economic

Subsecțiunea I. Aspecte introductive. Delimitarea față de societate

Subsecțiunea a II-a. Grupul de interes economic (GIE)

Subsecțiunea a III-a. Grupul european de interes economic (GEIE)

PARTEA A II-A. EFECTELE CONTRACTULUI DE SOCIETATE

Titlul I. Efectele generale ale contractului de societate

Capitolul I. Drepturile și obligațiile asociațiilor izvorâte din contractul de societate simplă

Secțiunea I. Drepturile asociațiilor

Secțiunea a II-a. Obligațiile asociațiilor

Subsecțiunea I. Obligațiile asociațiilor între ei

Subsecțiunea a II-a. Obligațiile asociațiilor față de societate

Subsecțiunea a III-a. Obligațiile asociațiilor față de terți

Paragraful I. Răspunderea asociațiilor *de iure* față de terți

Paragraful II. Răspunderea asociațiilor aparenti

Paragraful III. Răspunderea asociațiilor oculti

Capitolul II. Aspecte particulare privind drepturile și obligațiile asociațiilor izvorâte din contractul de societate prin care se constituie societățiile reglementate de Legea nr. 31/1990

Secțiunea I. Aspecte preliminare

Secțiunea a II-a. Drepturile asociațiilor

Subsecțiunea I. Drepturi de natură nepatrimonială

Subsecțiunea a II-a. Drepturi de natură patrimonială

Subsecțiunea a III-a. Drepturile speciale ale fondatorilor în cazul
constituirii unei societăți pe acțiuni prin subscripție publică

Secțiunea a III-a. Obligațiile asociaților

Subsecțiunea I. Obligațiile asociaților în general

Subsecțiunea a II-a. Obligațiile și răspunderea fondatorilor în cazul
constituirii unei societăți pe acțiuni prin subscripție publică

Titlul II. Efectul particular al contractului de societate. Constituirea societății

Capitolul I. Societatea în curs de constituire

Subcapitolul I. Noțiunea de societate în curs de constituire

Subcapitolul II. Etapele constituirii societății

Secțiunea I. Etapa precontractuală a constituirii societății

Subsecțiunea I. Aspecte preliminare

Subsecțiunea a II-a. Redactarea și semnarea contractului de societate

Subsecțiunea a III-a. Consecințele juridice ale nematerializării contractului
de societate

Secțiunea a II-a. Etapa posterioară încheierii contractului de societate

Subsecțiunea I. Societatea simplă

Paragraful I. Efectele întocmirii contractului de societate

Paragraful II. Înregistrarea societății simple

Subsecțiunea a II-a. Societățile reglementate de Legea nr. 31/1990

Paragraful I. Efectele întocmirii contractului de societate asupra
viitoareii societăți

Paragraful II. Formalitățile ulterioare încheierii contractului de
societate

Paragraful III. Efectele formalităților ulterioare încheierii contractului
de societate

Paragraful IV. Regimul juridic al societății rămase neînmatriculate

Subcapitolul III. Regimul juridic al societății în curs de constituire

Secțiunea I. Natura juridică a societății în curs de constituire

Secțiunea a II-a. Funcționarea societății în curs de constituire

Secțiunea a III-a. Încheierea unor acte juridice în contul societății în curs de
constituire

Subsecțiunea I. Efectele juridice ale actelor juridice încheiate în contul
societății în curs de constituire

Subsecțiunea a II-a. Natura juridică a actelor juridice încheiate în contul
societății în curs de constituire

Capitolul II. Societatea neregulat constituită

Subcapitolul I. Aspecte generale privind consecințele nerespectării cerințelor
legale privind constituirea societăților

- Subcapitolul II. Consecințele nerespectării cerințelor legale privind constituirea societăților fără personalitate juridică
- Subcapitolul III. Consecințele nerespectării cerințelor legale privind constituirea societăților cu personalitate juridică
  - Secțiunea I. Preliminarii
  - Secțiunea a II-a. Consecințele constatării neregularităților cu ocazia verificării legalității constituirii societății
  - Secțiunea a III-a. Consecințele constatării neregularităților după înmatricularea societății
    - Subsecțiunea I. Regularizarea societății
    - Subsecțiunea a II-a. Nulitatea societății
- Capitolul III. Societatea regulat constituită
  - Subcapitolul I. Considerații preliminare
  - Subcapitolul II. Aspecte ale contractului de societate în privința funcționării și încetării societății simple
    - Secțiunea I. Administrarea societății simple
      - Subsecțiunea I. Considerații preliminare
      - Subsecțiunea a II-a. Numirea și revocarea administratorilor
      - Subsecțiunea a III-a. Limitele mandatului de administrator
      - Subsecțiunea a IV-a. Răspunderea administratorilor
      - Subsecțiunea a V-a. Pluralitatea de administratori
    - Secțiunea a II-a. Pierderea calității de asociat în societatea simplă
      - Subsecțiunea I. Aspecte preliminare
      - Subsecțiunea a II-a. Executarea silită a părților de interes deținute în societate
      - Subsecțiunea a III-a. Excluderea din societatea simplă
    - Secțiunea a III-a. Modificarea contractului de societate simplă
    - Secțiunea a IV-a. Dizolvarea și lichidarea societății simple
      - Subsecțiunea I. Considerații preliminare
      - Subsecțiunea a II-a. Dizolvarea societății simple
        - Paragraful I. Aspecte generale privind dizolvarea societății simple
        - Paragraful II. Cazurile de dizolvare a societății simple
      - Subsecțiunea a III-a. Lichidarea societății simple
  - Subcapitolul III. Aspecte particulare ale contractului de societate în privința funcționării și încetării societăților reglementate de Legea nr. 31/1990
    - Secțiunea I. Responsabilitatea juridică a societăților reglementate de Legea nr. 31/1990
      - Subsecțiunea I. Consecințele personalității juridice

- Subsecțiunea a II-a. Responsabilitatea civilă a societății
  - Paragraful I. Responsabilitatea societății pentru datoriile sociale
  - Paragraful II. Responsabilitatea asociaților pentru datoriile sociale
  - Paragraful III. Raporturile juridice ale societății cu creditorii personali ai asociaților
- Subsecțiunea a III-a. Responsabilitatea contravențională a societății
- Subsecțiunea a IV-a. Responsabilitatea penală a societății
- Secțiunea a II-a. Reguli specifice privind pierderea calității de asociat în societățile reglementate de Legea nr. 31/1990
  - Subsecțiunea I. Considerații introductive
  - Subsecțiunea a II-a. Retragerea din societate
  - Subsecțiunea a III-a. Excluderea din societate
- Secțiunea a III-a. Funcționarea societăților reglementate de Legea nr. 31/1990
  - Subsecțiunea I. Considerații introductive
  - Subsecțiunea a II-a. Adunarea generală a asociaților
  - Subsecțiunea a III-a. Administrarea societății
    - Paragraful I. Aspecte preliminare
    - Paragraful II. Reguli comune privind administrarea societății
    - Paragraful III. Reguli specifice privind pluralitatea de administratori
  - Subsecțiunea a IV-a. Controlul gestiunii societății
- Secțiunea a IV-a. Modificarea contractului de societate
  - Subsecțiunea I. Considerații preliminare
  - Subsecțiunea a II-a. Condițiile de valabilitate ale modificării contractului de societate
- Secțiunea a V. Reguli speciale privind dizolvarea și lichidarea societăților reglementate de Legea nr. 31/1990
  - Subsecțiunea I. Considerații preliminare
  - Subsecțiunea a II-a. Dizolvarea societății
    - Paragraful I. Statutul juridic al societății în dizolvare
    - Paragraful II. Cazurile de dizolvare a societății
    - Paragraful III. Efectele dizolvării societății
  - Subsecțiunea a III-a. Lichidarea societății
    - Paragraful I. Statutul juridic al societății în lichidare
    - Paragraful II. Lichidarea patrimoniului social
    - Paragraful III. Drepturile asociaților
    - Paragraful IV. Închiderea lichidării societății. Radierea din registrul comerțului

CONCLUZII ȘI PROPUNERI DE *LEGE FERENDA*

Contractul de societate – rezumat

Secțiunea I. Scurte concluzii

Secțiunea a II-a. Propuneri de *lege ferenda*

BIBLIOGRAFIE

I. Apecte generale privind lucrarea

Teza de doctorat „Contractul de societate” își propune ca principal obiectiv studierea contractului de societate ca specie a actului juridic bi sau multilateral atât din prisma condițiilor de valabilitate generale care îl apropie de celelalte contracte civile, precum și a condițiilor specifice de validitate care îl deosebesc fundamental de acestea, cât și din prisma efectelor generale și particulare pe care acestea le generează, și anume, alături de drepturile și obligațiile părților, constituirea unei entități dotată sau nu cu personalitate juridică.

Contractul de societate așa cum era el reglementat de Codul civil de la 1864 devenise, în mare parte, desuet și inadaptat nevoilor celor care aleg să-și unească eforturile prin punerea la un loc de valori pentru a desfășura în comun o activitate în vederea obținerii unor beneficii. La rândul său, dreptul comercial societar cuprindea reguli depășite pentru contractul de societate de la care pornea construcția juridică a societății comerciale.

În aceste condiții, adoptarea unor reglementări noi în materia contractului de societate se impunea cu necesitate, astfel încât acest instrument juridic să corespundă cerințelor și ritmului alert al raporturilor juridice moderne, precum și normelor juridice europene. Din păcate, dispozițiile noului Cod civil în această privință sunt, așa cum vom încerca să dovedim pe parcursul lucrării, inconsecvente, lacunare și departe de a atinge acest scop. De altfel, Codul civil consacră puține articole reglementării contractului de societate în sine și mult mai multe articole reglementării societății simple ca entitate contractuală rezultată din contractul de societate.

Ca urmare a reunirii în același *corpus* legislativ atât a relațiilor de drept civil, cât și a celor de drept comercial, contractul de societate, reglementat de art. 1881-1948 C. civ., reprezintă temelia constituirii, în egală măsură, a societății denumite simple (succesoare a fostei societăți civile) fără personalitate juridică, dar și a societăților cu personalitate juridică, dintre care ne vom opri atenția, în mod special, asupra societăților care fac obiectul de reglementare al Legii nr. 31/1990.

Devenind drept comun și depășind, astfel, cadrul static și rigid al relațiilor de drept civil, se împineau cu necesitate o reanalizare de către legiuitor a acestui important instrument juridic, astfel încât contractul de societate să poată fi translatat în mod real în domeniul relațiilor economice caracterizate, în principal, prin celeritate și oportunism.

Contractul de societate este un contract special, cu o natură juridică complexă, deosebit de toate celelalte contracte, prin faptul că, alături de drepturile și obligațiile pe care le generează între asociații co-contractanți, dă naștere și unei entități care se va manifesta în câmpul relațiilor juridice, însă în mod diferit, după cum este dotată sau nu, prin lege, cu personalitate juridică. Entitatea colectivă rezultată din contractul de societate reprezintă o manifestare particulară a raporturilor juridice izvorâte din acest act juridic,

fiind mijlocul juridic de realizare a scopului urmărit de către asociați prin încheierea lui, și anume obținerea și partajarea profitului.

Contractul de societate este, în toate cazurile, rodul întâlnirii concordante a voințelor asociaților de a se manifesta în câmpul relațiilor juridice ca o unitate, societatea pe care o creează. Așa fiind, încheierea contractului de societate nu poate fi impusă în nicio situație de lege sau de instanța de judecată. Este drept că în anumite situații, legea poate impune părților, decise să încheie contractul de societate, o anumită formă de societate, dar nu se poate substitui voinței acestora de a încheia actul juridic generator al ei.

Dacă voința părților este suverană în ceea ce privește exprimarea opțiunii de asociere prin încheierea contractului de societate, odată manifestată, ea trebuie subsumată dispozițiilor legale privitoare la condițiile generale și speciale de fond și de formă și la conținutul contractului, precum și exigențelor bunelor moravuri.

Vom preciza că teza de doctorat „Contractul de societate” își circumscrie studiul doar asupra vocației contractului de societate de a sta la baza societății simple și a societăților reglementate de Legea nr. 31/1990, lăsând în afara ariei noastre de lucru celelalte tipuri de societăți care își pot fundamenta existența pe contractul de societate (celelalte tipuri de societate anume reglementate de legi speciale la care face referire art. 1888 C. civ.). Aceste din urmă societăți vor fi tratate doar tangențial printr-o prezentare generală a trăsăturilor lor specifice, fără a face o analiză detaliată și complexă a lor.

II. Prezentarea lucrării

Având în vedere obiectivele enunțate mai sus, teza de doctorat „Contractul de societate” a fost structurată în două părți.

Partea I este intitulată „Teoria generală a contractului de societate” și este împărțită, la rândul ei, în patru titluri.

Titlul I denumit „Aspecte generale privind contractul de societate” este structurat în patru capitole.

Capitolul I este destinat analizării naturii juridice atât a actului creator al societății, cât și a societății în sine, precum și înțelesului și dimensiunilor libertății contractuale a părților la încheierea contractului de societate.

Actul juridic care stă la baza societății este în toate cazurile un contract, fiind rezultatul exclusiv al realizării acordului între voințele exprimate de asociații-cocontractanți. Codul civil prevede prin art. 1881 alin. 1 că actul creator al societății este contractul de societate. Regula generală conținută de acest articol trebuie completată cu cea specială conținută de art. 5 alin. 1 din Legea 31/1990 aplicabilă societăților cu personalitate juridică care prevede că societatea în nume colectiv sau în comandită simplă se constituie prin contract de societate, iar societatea pe acțiuni, în comandită pe acțiuni

sau cu răspundere limitată se constituie prin contract de societate și statut. În cazul acestor din urmă societăți, atât contractul de societate, cât și statutul sunt obligatorii. Se impune să precizăm că și statul societății este tot un contract, întrucât are la bază acordul de voințe ale asociaților, trebuind să respecte toate condițiile generale de valabilitate cerute oricărui contract.

În ceea ce privește natura civilă sau comercială a contractului de societate apreciem că, în contextul actual, contractul de societate are un caracter civil, indiferent că acesta stă la baza constituirii unei societăți cu personalitate juridică sau a unei societăți fără personalitate juridică.

Cu privire la natura juridică a societății fără personalitate juridică, având în vedere că aceasta se constituie eminentemente prin contractul de societate, fără a fi nevoie de alte formalități ulterioare în acest sens, considerăm că aceasta este una contractuală. În privința naturii juridice a societăților cu personalitate juridică, dat fiind că acestea constituie un subiect de drept distinct de persoana asociaților care le compun cu toate consecințele juridice care decurg din acest fapt, au fost exprimate mai multe teorii, dintre care, alături de alți autori, ne-am oprit asupra naturii prioritare contractuale a acestor societăți, având însă în vedere și caracterul instituțional al acestora.

Atât societatea cu personalitate juridică, cât cea lipsită de personalitate juridică reprezintă profesioniști în înțelesul dat acestei noțiuni de art. 3 din C. civ.

Capitolul II prezintă câteva coordonate comparatiste în ceea ce privește contractul de societate. Astfel, este prezentată atât evoluția istorică a societății încă din antichitate și până în prezent, cât și principalele legiuiri moderne care au constituit sursă de inspirație pentru legiuitorul român la reglementarea contractului de societate: Codul civil al provinciei canadiene Quebec și Codul civil francez.

Reglementarea românească în materia societății simple îmbină, pe de o parte, regulile conținute de Codul civil al provinciei Quebec în materia societății în nume colectiv (lipsită de personalitate juridică, dar căreia i se recunoaște calitatea de entitate desprinsă de persoana asociaților care o compun, cu un patrimoniu propriu), iar, pe de altă parte, dispozițiile conținute de Codul civil francez în materia societății civile, dar care are personalitate juridică prin lege și se apropie foarte mult de societățile comerciale, fiind supusă, ca și acestea, înmatriculării.

Capitolul III are ca obiect analiza definiției legale a contractului de societate, precizarea sediului materiei acestui contract, precum și determinarea caracterelor juridice ale contractului de societate.

Contractul de societate este un contract cu caracter lucrativ, consensual, sinalagmatic, cu titlu oneros, comutativ, cu executare succesivă în timp, în principiu, *intuitu personae* (cu excepția contractului de societate prin care se constituie o societate de capital), prin care două sau mai multe persoane se obligă reciproc să coopereze pentru desfășurarea unei activități comune și să contribuie la aceasta prin anumite aporturi în

bani, în bunuri, în cunoștințe specifice sau prestații, cu scopul de a împărți beneficiile sau de a se folosi de economia ce ar putea rezulta.

În ceea ce privește caracterul sinalagmatic sau nu al contractului de societate, am apreciat că acesta ar avea un caracter sinalagmatic. Contractul de societate se deosebește însă de celelalte contracte sinalagmatice „clasice” prin natura obligațiilor asumate de către părți (asociați). Astfel, în cazul celorlalte contracte sinalagmatice, obligațiile părților contractante sunt diferite, concurente, fiecare dintre părți fiind animată de un scop diferit, propriu, la încheierea contractului, precum și pe durata executării sale. În cazul contractului de societate, în esență, obligațiile asumate de către asociați sunt similare, convergente, asociații fiind animați de un scop comun. De asemenea, în cazul celorlalte contracte sinalagmatice, părțile sunt creditori și debitori în același timp în raporturile contractuale dintre ele, în sensul că fiecare își datorează reciproc ceva (fiecare dă și primește ceva în schimb – expresie a sintagmei latine *do ut des*)¹, pe când în cazul contractului de societate asociații nu se găsesc într-un raport juridic creditor-debitor, ei nu-și datorează reciproc ceva anume, ci doar se obligă reciproc să coopereze pentru desfășurarea unei activități și să contribuie la aceasta prin anumite aporturi în scopul declarat de a obține un avantaj patrimonial. Aporturile nu și le datorează unul altuia, ci le pun în comun pentru formarea capitalului social al societății, activitățile la care se obligă nu le desfășoară unul în favoarea celuilalt, ci în folosul societății, iar beneficiile nu le obțin unul de la celălalt, ci prin împărțirea între ei, conform clauzelor contractuale, a profitului realizat de către societate.

Un argument în susținerea caracterului sinalagmatic al contractului de societate îl constituie prevederile art. 1549 alin. 2 teza a II-a C. civ. potrivit căroră „... în cazul contractului plurilateral, neîndeplinirea de către una dintre părți a obligației nu atrage rezoluțiunea contractului față de celelalte părți, cu excepția cazului în care prestația neexecutată trebuia, după circumstanțe, să fie considerată esențială” (subl. n.). Or, este unanim recunoscut că rezoluțiunea la cer adăugăm, în cazul nostru, și rezilierea constituie efecte specifice ale contractelor sinalagmatice.

De asemenea, am prezentat și unele discuții care s-au purtat în doctrina franceză în legătură cu caracterul sinalagmatic sau de altă natură a contractului de societate, unde s-au distins două curente: un curent tradițional care afirmă caracterul sinalagmatic al contractului de societate și un curent mai nou, modern, care califică contractul de societate ca fiind un „contract-organizație” („contrat-organisation”) prin care se creează o organizație, o entitate juridică, care diferă de restul contractelor în care există un schimb mutual între părți denumite „contracte-schimb” („contrat-échange”) prin aceea că interesele părților sunt comune și nu opuse. Pe lângă autorii care susțin caracterul contractual al societății, în dreptul francez există și un curent doctrinar care neagă acest

---

¹ De altfel, sintagma „sinalagmatic” își are originea în cuvântul grecesc „synallagma” care înseamnă „schimb”.

caracter, afirmând că actul prin care se constituie societatea este un act unilateral colectiv caracterizat prin faptul că toate voințele individuale au un conținut analog.

Capitolul IV este destinat condițiilor generale de valabilitate de fond și de formă ale contractului de societate.

Contractul de societate fiind un act juridic, acesta trebuie să îndeplinească toate condițiile generale de valabilitate de fond impuse de lege oricărui act juridic: capacitatea de a încheia actul juridic, consimțământul valabil exprimat, un obiect determinat și licit, o cauză licită și morală.

Din textele legale rezultă că, în egală măsură, contractul de societate poate fi încheiat între persoane fizice sau între persoane juridice, precum și între persoane fizice împreună cu persoane juridice. Date fiind regulile juridice distincte incidente în materia capacității unei persoane fizice față de cele aplicabile capacității persoanei juridice, am considerat că problema capacității de a încheia contractul de societate trebuie analizată separat cu privire la fiecare dintre aceste subiecte de drept.

Nici Codul civil și nici Legea nr. 31/1990 nu conțin dispoziții exprese cu privire la capacitatea pe care trebuie să o aibă persoana fizică semnatară a contractului de societate. În aceste condiții, devin incidente regulile generale în materie de capacitate conținute de Codul civil coroborate cu specificitatea contractului de societate.

Având în vedere consecințele juridice deosebite pe care încheierea contractului de societate le are asupra patrimoniilor asociaților pe care le diminuează ca urmare a efectuării aporturilor, contractul de societate este indiscutabil un act de dispoziție. Așa fiind, este necesar ca persoana fizică să dețină capacitate deplină de exercițiu pentru a putea constitui o societate, indiferent de forma acesteia.

În ceea ce privește regulile generale în ceea ce privește încheierea actelor juridice de către persoanele lipsite de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă prin sau împreună cu reprezentantul legal, apreciem că acestea nu pot fi aplicate și în materia contractului de societate. Contractul de societate nu este un act de dispoziție în înțelesul comun al noțiunii. Dacă, în general, în cazul actelor de dispoziție efectele translativ se produc la data semnării lor sau în cadrul unui termen convenit de către părți și constituie principalul scop al acestora, efectele contractului de societate sunt de durată, iar transferul dreptului de proprietate sau a altui drept real se realizează în scopul principal al constituirii viitoarei societăți. În cazul societăților cu personalitate juridică, efectul translativ al contractului de societate se traduce prin ieșirea bunului din patrimoniul asociatului și intrarea lui în patrimoniul societății, pe când în cazul societăților fără personalitate juridică, efectul translativ constă în ieșirea bunului aportat din patrimoniul individual al asociatului și intrarea lui în coproprietatea asociaților care compun societatea.

În consecință, am considerat că în cazul contractului de societate nu se va putea aplica regula generală mai sus amintită, ci, dimpotrivă, persoanele fizice lipsite de

capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă nu vor putea încheia contractul de societate nici personal și nici prin reprezentant legal. Așa fiind, contractul de societate va putea fi încheiat, iar calitatea de asociat se va putea dobândi doar de către persoanele fizice care au dobândit în condițiile art. 38-40 C. civ. capacitate deplină de exercițiu.

În cazul societăților simple constituite pentru exercitarea unei profesii (avocat, notar, executor judecătoresc etc.) calitatea de asociat nu o poate avea decât persoana fizică care are dreptul de a exercita profesia menționată și care a acces în respectiva profesie în baza unui act doveditor (diplomă de studii superioare), ceea ce înseamnă că, practic, aceste persoane au întotdeauna capacitate deplină de exercițiu. Însăși legile speciale condiționează dobândirea calității de avocat, notar, executor judecătoresc etc. de existența capacității depline de exercițiu.

În ceea ce privește persoanele puse sub curatelă, considerăm că acestea pot încheia contractul de societate.

Apreciem că fiind salutară reglementarea conținută de noul Cod civil în privința aportului în societate de bunuri comune ale soților, ce va avea implicații deosebite în viața atât a societăților simple, cât mai ales a societăților reglementate de Legea nr. 31/1990. Astfel, ca regulă generală, potrivit art. 348 C. civ. aceste bunuri pot face obiectul unui aport la societăți, asociații sau fundații, în condițiile legii. În completare, art. 1882 alin. 1 C. civ. stabilește condițiile în care se poate realiza aportul unor asemenea bunuri, prevăzând că „Un soț nu poate deveni asociat prin aportarea de bunuri comune decât cu consimțământul celuilalt soț...” (subl. n.). Contractul de societate fiind calificat ca un act de dispoziție care are ca efect transferul dreptului de proprietate sau al altului drept real asupra bunului aportat, cerința consimțământului celuilalt soț la realizarea aportului unui bun comun ni se pare pe deplin justificată.

Ca regulă, lipsa consimțământului scris și prealabil al celuilalt soț este sancționată cu nulitatea relativă a contractului de societate în condițiile art. 347 alin. 1 C. civ.

Potrivit art. 1882 alin. 2 C. civ. orice persoană juridică poate dobândi calitatea de asociat, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel. Rezultă, așadar, că orice societate care a dobândit personalitate juridică în condițiile legii poate dobândi calitatea de asociat într-o altă societate (de acesta dată, cu sau fără personalitate juridică) prin încheierea contractului de societate.

Calitatea de persoană juridică care poate deveni asociat nu trebuie, însă, limitată numai la societățile care au dobândit personalitate juridică prin și de la data înmatriculării în registrul comerțului. Potrivit art. 188 C. civ. sunt persoane juridice entitățile prevăzute de lege, precum și orice alte organizații legal înființate care, deși nu sunt declarate prin lege persoane juridice, au o organizare de sine stătătoare și un patrimoniu propriu, afectat realizării unui anumit scop licit și moral, în acord cu interesul general.

O persoană juridică nu va putea încheia, însă, niciodată un contract de societate simplă prin care se constituie o societate profesională, acesta fiind avantajul exclusiv al persoanei fizice care deține calitatea prevăzută de lege și care îi permite să se asocieze (avocat, notar, executor judecătoresc etc.).

Dat fiind faptul că scopul lor este circumscris realizării unor obiective sociale, culturale, umanitare, principiul specialității capacității de folosință a fost păstrat în cazul persoanelor juridice fără scop lucrativ, acestea putând să aibă doar acele drepturi și obligații civile care sunt necesare pentru realizarea scopului stabilit prin lege, actul de înființare sau statut (art. 206 alin. 2 C. civ.). Așa fiind, asociațiile și fundațiile pot deține calitatea de asociat într-o societate, cu condiția ca folosele obținute în urma constituirii societății să fie folosite numai pentru realizarea scopului lor.

Exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor persoanei juridice se realizează prin organele sale de administrare, de la data constituirii lor.

Potrivit regulii generale, pentru a produce efecte juridice, consimțământul trebuie să fie exteriorizat, să emane de la o persoană cu discernământ, să fie exprimat cu intenția de a produce efecte juridice și să nu fie afectat de vicii de consimțământ. Potrivit, art. 1204 C. civ. „Consimțământul părților trebuie să fie serios, liber și exprimat în cunoștință de cauză”.

Potrivit art. 1205 alin. 1 C. civ. „este anulabil contractul încheiat de o persoană care, la momentul încheierii acestuia, se afla, fie și numai vremelnic, într-o stare care o pune în neputința de a-și da seama de urmările faptei sale”.

În legătură cu consimțământul, am considerat oportun să analizăm, pe lângă condițiile pentru exprimarea valabilă a acestuia și viciile de consimțământ, problema consimțământului tacit la constituirea societății, respectiv așa-numitele societăți de fapt, reglementate expres pentru prima dată de Codul civil, problema a consimțământului simulat, precum și promisiunea de a încheia contractul de societate.

Societatea de fapt nu are la bază un contract de societate preconstituit (așadar un consimțământ exprimat expres), ci rezultă din anumite împrejurări de fapt care lasă de înțeles intenția părților de a se asocia și de a desfășura o activitate comună prin punerea la un loc de aporturi, în vederea împărțirii rezultatelor. Cu toate că nu are la temelie un contract de societate, societatea de fapt trebuie să cuprindă toate elementele definiției ale oricărei forme de societate: părțile trebuie să desfășoare o activitate comună prin aducerea de aporturi, împărțind beneficiile și suportând în comun pierderile. De asemenea, este imperios necesar să existe și *affectio societatis*, în lipsa căruia nu se poate vorbi despre o societate. Nu este, însă, necesar ca părțile să fi dat acestor elemente valoarea lor juridică. Calificarea activității lor comune ca fiind o societate va fi făcută de la caz la caz de către instanța de judecată. Noțiunea de societate de fapt nu trebuie, însă, redusă numai la această situație, ci include și societățile care au la bază un consimțământ expres de asociere al asociaților, dar în cazul cărora au fost săvârșite anumite

neregularități care conduc la nulitatea societății, iar, înainte anulării ei, societatea a funcționat o anumită perioadă ca o societate veritabilă. În ambele situații, societatea există doar în fapt, nu și în drept.

În ceea ce privește simulația, în cazul contractului de societate, această operațiune juridică poate îmbrăca toate cele trei forme ale sale. Astfel, simulația se poate prezenta sub forma actului fictiv (se încheie un contract de societate și, în același timp, se încheie un contraînscris care declară că societatea nu există), sub forma actului deghizat (contractul de societate maschează o altă operațiune juridică – de exemplu, o vânzare, o donație, un împrumut, un contract de muncă etc.), precum și sub forma interpunerii de persoane (se încheie un contract public de societate în care figurează ca asociați anumite persoane și un act secret în care se menționează că adevărații asociați sunt, în întregime sau în parte, alte persoane).

Simulația poate purta fie asupra naturii juridice a contractului de societate (simulație relativă) – caz în care părțile ascund sub aparența unui contract de societate un alt act juridic producător de efecte juridice între ele, fie asupra însuși existenței contractului de societate (simulație absolută) – caz care vizează ipoteza societăților de față care ascund activitatea unei singure persoane (în această ultimă situație se crează o confuzie între patrimoniul societății fictive și patrimoniul patronului).

În cele mai multe cazuri se apelează la procedeul simulației în scopul eludării dispozițiilor legale și fraudării terților.

Atât în literatura juridică, cât și în practica judiciară, problema simulației în materia contractului de societate s-a pus mai mult în legătură cu societățile cu personalitate juridică reglementate de Legea nr. 31/1990 și mult mai puțin, chiar aproape deloc, în legătură cu societatea simplă (societatea civilă realizată sub imperiul Codului civil de la 1864).

Cu privire la efectele simulației, sunt aplicabile dispozițiile generale în materie. Înlăturarea efectelor actului public și constatarea existenței și conținutului actului secret se realizează pe calea acțiunii în simulație.

În anumite situații practice concrete, se poate întâmpla să nu fie posibilă constituirea imediată a unei societăți sau inițiatorii viitoare societăți să nu dorească crearea imediată a acesteia. În astfel de situații, considerăm că nu poate fi exclusă posibilitatea realizării unei promisiuni de a încheia ulterior contractul de societate.

Promisiunea reprezintă un simplu antecontract și nu un contract propriu-zis de societate. Prin urmare, o asemenea promisiune nu crează societatea, ci doar obligă părțile ca în viitor, în cadrul unui anumit termen, să constituie societatea.

Promisiunea de societate trebuie să cuprindă toate elementele esențiale ale viitorului contract de societate: voința de a se asocia pentru desfășurarea în comun a unei activități prin constituirea de aporturi în vederea împărțirii beneficiilor, asociații, forma

societății care se va naște, durata acesteia, obiectul, natura și întinderea aporturilor, procentul de participare la beneficii și la pierderi.

Apreciem că în această materie nu pot fi aplicate dispozițiile art. 1279 alin. 3 C. civ., instanța de judecată neputând să pronunțe o hotărâre care să înlocuiască consimțământul promitentului care refuză încheierea contractului, indiferent de motivele acestui refuz și chiar dacă beneficiarul și-a executat propriile obligații. O asemenea hotărâre ar fi în contradicție cu *affectio societatis*, element care este rezultatul exclusiv al voinței părților de a se asocia și nu poate fi suplinit prin alte modalități. Nu se poate aprecia că *affectio societatis* a existat la momentul încheierii promisiunii de societate, iar ulterior instanța doar ia act despre existența acestuia, pronunțând o hotărâre care să țină loc de contract. *Affectio societatis* trebuie să existe atât la momentul încheierii promisiunii de societate, cât și (mai ales) la momentul constituirii societății (data la care se încheie contractul de societate).

Așa fiind, refuzul promitentului de a finaliza promisiunea prin încheierea contractului dă naștere doar la dreptul beneficiarului de a solicita daune-interese care cuprind atât prejudiciul suferit ca urmare a nematerializării asocierii (decurgând, de exemplu, din neparticiparea la anumite operațiuni, tranzacții, licitații etc.), cât și beneficiul nerealizat (dividendele pe care l-ar fi încasat din profitul societății).

Pentru valabilitatea contractului de societate obiectul contractului trebuie să fie determinat și licit, sub sancțiunea nulității absolute (art. 1225 alin. 2 C. civ.), iar prestația părților trebuie să fie determinată sau cel puțin determinabilă și licită, de asemenea, sub sancțiunea nulității absolute (art. 1226 alin. 2 C. civ.).

Întrucât din contractul de societate se naște o entitate prin intermediul căreia se va realiza scopul urmărit de părți, aceasta va avea, la rândul ei, un obiect propriu care se reflectă în activitățile pe care le va desfășura societatea. Potrivit art. 1882 alin. 2 C. civ. „Orice societate trebuie să aibă un obiect determinat și licit, în acord cu ordinea publică și bunele moravuri”. Prin urmare, asociații sunt liberi să stabilească prin contractul de societate activitățile pe care le va desfășura viitoarea societate, dar în limitele impuse de art. 1882 alin. 2 C. civ.

În niciun caz, obiectul contractului de societate nu poate fi confundat cu obiectul societății. Obiectul contractului îl constituie asocierea a două sau mai multe persoane, deci punerea în comun de aporturi pentru desfășurarea unei activități comune în scopul partajării beneficiilor și folosirii economiei care ar putea rezulta, pe când obiectul societății (obiectul social) îl reprezintă ansamblul activităților pe care le va desfășura societatea, astfel cum sunt precizate în contractul de societate.

Cauza contractului de societate este motivul pentru care se realizează asocierea, respectiv împărțirea între toți asociații a profitului realizat de societate. Prin urmare, scopul urmărit de către fiecare asociat prin încheierea contractului de societate este

realizarea unor avantaje de natură patrimonială, societatea (entitatea) constituită fiind mijlocul juridic de realizare a acestora.

Pe lângă condițiile generale de fond, contractul de societate trebuie să respecte și forma impusă legal pentru valabilitatea sa. Astfel, în cazul societăților cu personalitate juridică, date fiind implicațiile economice ale activității acestora, precum și faptul că sunt supuse unor formalități ulterioare de înmatriculare și de publicitate, legea impune contractului de societate a anumită formă *ad validitatem* (de regulă forma înscrisului sub semnătură privată și excepțional forma autentică), precum și un conținut obligatoriu al acestuia. În cazul societăților simple, actul sub semnătură privată este cerut în scop de probațiune și numai excepțional se impune actul autentic *ad validitatem*. Însă, după cum am demonstrat în cuprinsul tezei, consensualismul este doar în aparență regula.

Titlul II al părții I intitulat „Elementele specifice ale contractului de societate” . În capitolul I al acestui titlu sunt analizate condițiile specifice de fond ale contractului de societate (aportul asociaților, *affectio societatis*, participarea asociaților la beneficii și la pierderi).

Nucleul contractului de societate îl constituie intenția părților de a se asocia și de a desfășura o activitate comună, prin punerea în comun a unui aport în scopul împărțirii beneficiilor și folosirii economiei care ar putea rezulta. Aceste elemente atribuie specificitate contractului de societate și-l deosebesc esențial de alte contracte. Prin faptul că interesele părților contractante (asociaților) converg spre realizarea aceleiași scop comun (împărțirea beneficiilor realizate de societate), contractul de societate se deosebește de toate celelalte contracte sinalagmatice.

Deși nu sunt reglementate ca atare (ca și condiții specifice de valabilitate ale contractului de societate), cele trei elemente sunt menționate implicit în definiția dată de art. 1881 alin. 1 C. civ. contractului de societate ca elemente definitorii ale acestuia, a căror existență trebuie întrunită cumulativ, absența oricăruia dintre ele determinând schimbarea naturii juridice a contractului încheiat între părți.

Realizarea unui fond comun (capital social) prin aducerea de aporturi de către asociați constituie premisa creării viitoarei societăți și condiția de funcționare a acesteia. Aducerea aportului și măsura acestuia reprezintă, în egală măsură, și o condiție pentru dobândirea calității de asociat a partenerilor contractuali, precum și instrumentul de determinare (în lipsa altor reguli menționate în contractul de societate) a întinderii drepturilor și obligațiilor acestora.

Prin urmare, am considerat oportun să analizăm aportul dintr-o dublă perspectivă: ca element fundamental al contractului de societate și, implicit, al entității care se naște din încheierea acestuia, dar și ca element esențial al calității de asociat.

Aducerea aportului la constituirea capitalului social al viitoarei societăți este, în egală măsură, și o obligație pentru părțile contractante.

Noțiunea de aport prezintă două sensuri. Pe de o parte, prin aport este desemnată operațiunea juridică constând în a pune anumite valori patrimoniale la dispoziția societății pentru realizarea obiectului ei social (operațiune care este apreciată ca fiind un contract – contractul de aport). Pe de altă parte, noțiunea de aport desemnează și bunurile puse în comun de către asociați la formarea capitalului social al viitoarei societăți.

Obiectul aportului variază în funcție de felul societății care se creează, anumite aporturi nefiind permise la constituirea unor tipuri de societăți.

Regimul juridic al aporturilor va fi diferit, după cum societatea care se constituie are personalitate juridică (caz în care aportul adus constituie proprietatea societății) sau nu beneficiază de o asemenea personalitate juridică (în această ipoteză aporturile devin coproprietatea asociaților).

Fiecare asociat primește drepturi sociale în schimbul aportului pe care îl aduce în societate. Dobândirea de drepturi sociale determină calitatea de asociat, cu toate drepturile și obligațiile care decurg din această calitate. Natura drepturilor primite de asociați în schimbul aporturilor aduse variază după cum aportul a contribuit sau nu la formarea capitalului social.

De asemenea, am apreciat ca fiind necesar a determina relația juridică dintre aportul social, capitalul social și patrimoniul social. Bunul pe care se obligă asociatul să-l aducă în societate reprezintă *aportul social* (privit *ut singuli*) al asociatului respectiv. Valoarea totalității aporturilor individuale asumate de către asociați constituie *capitalul social* al societății. Ansamblul bunurilor aduse ca aport privite în materialitatea lor la care se adaugă cele dobândite de societate pe durata existenței sale, precum și obligațiile asumate de aceasta formează *patrimoniul social*.

Affectio societatis reprezintă elementul subiectiv, de ordin psihologic al contractului de societate, care constă în intenția asociaților, existentă atât la momentul constituirii societății, cât mai ales pe toată durata acesteia, de a realiza în comun o societate și de a coopera în condiții de egalitate la desfășurarea activității acesteia în scopul de a împărți beneficiile sau de a se folosi de economia care ar putea rezulta, suportând totodată și riscurile activității comune.

Affectio societatis nu trebuie confundat cu consimțământul la încheierea contractului de societate. Consimțământul constituie o condiție generală de valabilitate a contractului de societate (necesar a fi îndeplinită în cazul tuturor actelor juridice), pe când *affectio societatis* este o condiție specifică doar contractului de societate și care îl deosebește de alte operațiuni juridice. Consimțământul se manifestă cu precădere la momentul încheierii contractului de societate, constituind acordul de voințe ale asociaților în vederea constituirii societății. *Affectio societatis* trebuie să existe la momentul încheierii contractului de societate, dar se manifestă mai pregnant pe durata executării contractului (a existenței societății), reprezentând intenția și dorința asociaților de a colabora în desfășurarea activității sociale.

Un alt element definitoriu al contractului de societate este participarea asociațiilor la beneficiile și la pierderile înregistrate de societate.

În ceea ce privește participarea la profitul societății, inspirat din omologul său francez, în mod lăudabil, noul Cod civil face distincția între noțiunea de beneficii și cea de economie. Astfel, în înțelesul art. 1881 C. civ. termenul de beneficii desemnează orice câștig de natură patrimonială, fie el un câștig în bani sau un alt câștig material. Aceste câștiguri se adaugă la averea existentă a asociațiilor. În schimb, noțiunea de economie la care face referire art. 1881 C. civ. are în vedere evitarea sau reducerea unor cheltuieli în patrimoniile individuale ale asociațiilor printr-un efort colectiv. Așa cum s-a subliniat în literatura juridică franceză, beneficiile implică un partaj între asociați pe când economia nu, ci intră direct în patrimoniul asociatului.

Împărțirea profitului realizat de societate determină și existența obligației corelative a asociațiilor de suportare a pierderilor înregistrate de aceasta (art. 1881 alin. 2 C. civ.). În lipsa unei prevederi contrare în contractul de societate, procentul de suportare a pierderilor este egal cu cel de participare la profit.

Condiția participării asociațiilor la profit și la pierderi trebuie îndeplinită în cazul tuturor societăților, indiferent de forma lor și indiferent dacă acestea au sau nu personalitate juridică.

În ceea ce privește determinarea întinderii dreptului de participare la profit și a obligației corelative de suportare a pierderilor, atât Codul civil, cât și Legea nr. 31/1990 stabilesc principiul libertății de decizie a asociațiilor, aceștia având posibilitatea ca, prin contractul de societate, să hotărască de comun acord în această privință.

Participarea la profit sau suportarea pierderilor nu trebuie să fie în cote egale pentru toți asociații.

În lipsa unei înțelegeri contrare între asociați, criteriul de determinare a întinderii dreptului de a participa la profit și a obligației de a suporta pierderile este contribuția asociațiilor la formarea capitalului social.

Un alt principiu statuat de dispozițiile legale este cel referitor la participarea *tuturor* asociațiilor la profitul și la pierderile societății. Clauza prin care unul sau mai mulți dintre asociați și-ar prevedea în favoarea lor totalitatea profitului ori unul sau mai mulți dintre ei ar fi scutiți de obligația de suportare a pierderilor poartă denumirea de clauză leonină care nu va produce niciun fel de efecte juridice, fiind considerată de lege ca fiind nescrisă.

Capitolul II al acestui titlu sunt analizate clauzele contractului de societate. Libertatea contractuală își găsește aplicabilitatea și în cazul acestui contract. Libertatea contractuală a părților contractante se manifestă atât sub forma libertății asociațiilor de a decide încheierea sau nu a contractului de societate, cât și sub forma libertății lor de a decide cuprinsul contractului de societate, inclusiv alegerea formei de societate care să se muleze cât mai bine pe interesele lor comune, dar, nu în ultimul rând, și individuale.

Libertatea contractuală nu este însă una absolută, ci trebuie circumscrisă imperativelor legii, bunelor moravuri și ordinii publice. Legea (atât Codul civil, cât și Legea nr. 31/1990) lasă părților posibilitatea ca, în limitele menționate, să decidă cuprinsul contractului de societate, dându-le chiar dreptul ca, în anumite situații, să deroge de la prevederile sale. Libertatea contractuală a părților contractante este mai bine conturată în cazul societății simple, lipsită de personalitate juridică, în ipoteza căreia regulile instituite prin lege sunt sumare și suple, părțile având posibilitatea de complinire a lor, și mai atenuată în cazul societăților reglementate de Legea nr. 31/1990, dotate cu personalitate juridică, în privința cărora, dat fiind faptul ca ele au nu numai un caracter contractual, ci și un caracter instituțional, legiuitorul intervine cu reguli precise și uneori prea stufoase. De aceea, în practică, adesea, părțile se rezumă la a prelua dispozițiile legale în cuprinsul contractului de societate prin care se constituie o societate dintre cele care fac obiectul de reglementare al Legii nr. 31/1990.

În sensul celor afirmate sunt și dispozițiile art. 1884 alin. 2 C. civ. care prevăd că, sub sancțiunea nulității absolute, contractul prin care se înființează o societate cu personalitate juridică trebuie să prevadă asociații, aporturile, forma juridică, obiectul, denumirea și sediul societății. La rândul ei, Legea nr. 31/1990 stabilește, în privința societăților care constituie obiectul său de reglementare, elementele (clauzele) care trebuie cuprinse în contractul de societate. Aceste clauze sunt reglementate diferențiat după cum societatea care se constituie este o societate în nume colectiv, în comandită simplă sau cu răspundere limitată (art. 7) ori se constituie o societate pe acțiuni sau în comandită pe acțiuni (art. 8).

Indiferent de forma societății care se constituie, contractul de societate trebuie să cuprindă clauze cu privire la identitatea asociaților, identificarea viitoarei entități (denumirea societății, forma juridică, sediul social), cu privire la obiectul societății, durata societății, capitalul social, cu privire la administrarea și reprezentarea societății, la drepturile și obligațiile asociaților, la retragerea asociaților, precum și cu privire la dizolvarea și lichidarea societății.

Titlul III al părții I cu denumirea „Tipuri de entități contractuale cu scop lucrativ” are ca principal scop prezentarea trăsăturilor definitorii ale formelor societare enumerate de art. 1888 C. civ. Întrucât demersul nostru și-a rezumat obiectivele la analizarea contractului de societate prin care se constituie o societate simplă sau o societate dintre cele reglementate de Legea nr. 31/1990, precum și analizarea produsului acestui contract (entitatea în sine), am apreciat ca fiind firesc și necesar să facem o prezentare, chiar și succintă, a trăsăturilor esențiale ale celorlalte tipuri de societăți la care face referire articolul citat. Astfel, în acest titlu au fost analizate, pe lângă societatea simplă și societățile reglementate de Legea nr. 31/1990, asocierea în participație, societățile profesionale cu personalitate juridică, societățile cooperatiste, organizațiile cooperatiste, societățile agricole, precum și societatea europeană.

Capitolul II al acestui titlu este dedicat exclusiv societății simple. Societatea simplă este reglementată, cu caracter general, de normele Codului civil. Dispozițiile generale ale Codului civil se vor completa însă cu cele speciale ale legilor care statuează diferite tipuri de societăți simple în considerarea obiectului lor de activitate.

Societatea simplă, astfel cum este reglementată de noul Cod civil, reprezintă o societate care se constituie fără personalitate juridică, nefiind supusă niciunei formalități speciale, ulterioare încheierii contractului de societate care să-i condiționeze existența. Așadar, acest tip de societate se naște din chiar momentul încheierii contractului de societate. Ea va constitui, în principal, structura și forma de organizare a societăților profesionale (de avocați, notari, executori judecătorești, medici și alte forme independente de exercitare a profesiei), nefiind limitată, după cum am precizat în cuprinsul tezei, doar la acestea, ci putând să îmbrace, în practică, și alte forme de societăți fără personalitate juridică.

Reglementarea conținută de Codul civil în materia societății simple este una lejeră, suplă, lăsând părților implicate în constituirea societății (asociaților) o largă autonomie de voință în ceea ce privește conceperea, organizarea, funcționarea și încetarea societății.

Lipsită prin lege de personalitate juridică, societatea simplă se înfățișează ca o comunitate de persoane animate de realizarea unor obiective comune și o comunitate de bunuri subsumate îndeplinirii acestor obiective. Lipsa personalității juridice atrage consecințe importante în ceea ce privește regimul juridic al bunurilor aportate, precum și în privința responsabilității asociaților pentru datoriile sociale. Deși nu este dotată cu personalitate juridică, societatea simplă nu poate fi rezumată la actul juridic creator al său (contractul de societate), ci reprezintă o entitate înzestrată cu anumite rudimente de personalitate juridică care se va putea manifesta în anumite limite în raporturile juridice la care participă. Lipsa personalității juridice este doar de natura societății simple, nu și de esența acesteia, astfel încât, prin lege, i se poate atribui personalitate juridică. De asemenea, Codul civil permite transformarea societății simple în oricare dintre formele societare cu personalitate juridică legal reglementate, prin modificarea contractului de societate inițial încheiat.

Societatea simplă reglementată de noul Cod civil constituie succesoarea fostei societăți civile menționate de Codul civil de la 1864. Art. 139 alin. 1 din Legea nr. 71/2011 de punere în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil prevede că „Societățile civile constituite în temeiul Codului civil din 1864 se pot transforma în oricare dintre formele de societate reglementate de Codul civil sau de alte legi, cu respectarea condițiilor prevăzute de acestea”. Deși prevederea citată dă posibilitatea transformării societăților civile constituite anterior anului 2011 în oricare dintre societățile reglementate legal, din ansamblul dispozițiilor noului Cod civil reiese clar că fosta societate civilă se apropie cel mai mult de actuala societate simplă. De altfel, în

literatura juridică publicată după data intrării în vigoare a noului Cod civil, societatea simplă este adesea denumită societate civilă.

Opțiunea legiuitorului pentru denumirea de societate simplă în loc de societate civilă își găsește explicația în dorința acestuia de abolire a graniței dintre civil și comercial, tradusă prin adoptarea concepției moniste de reglementare a raporturilor de drept privat, și, în special, a celor de drept civil și de drept comercial. Pe aceeași linie se înscriu și recentele modificări aduse prin Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă care prin pct. 31 al art. 18 prevede înlocuirea sintagmei „societăți comerciale” cu denumirea unică și, credem noi, deloc fericită de „societăți”. De asemenea, în temeiul pct. 1 al art. 18 din Legea nr. 76/2012 titulatura Legii nr. 31/1990 se modifică din „Legea societăților comerciale” în „Legea societăților”. În același sens, art. 77 din lege dispune că „Ori de câte ori prin legi și alte acte normative se face trimitere la Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale ori la «societatea comercială/societățile comerciale», după caz, trimiterea se consideră a fi făcută la Legea societăților nr. 31/1990 ori, după caz, la «societatea/societățile reglementată/reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare»”.

Prin urmare, intenția legiuitorului de „a promova o concepție monistă de reglementare a raporturilor de drept privat” declarată în expunerea de motive la proiectul noului Cod civil s-a materializat nu numai prin încercarea de cuprindere într-un singur act normativ – Codul civil – a raporturilor juridice de drept privat și dispariția dihotomiei între raporturile juridice civile și cele comerciale, ci s-a dublat prin abolirea sintagmei „comercial”, atât de adânc înrădăcinată în uzul limbajului juridic și nu numai, din denumirea societăților reglementate de Legea nr. 31/1990. Fără a critica opțiunea legiuitorului, ne permitem doar să afirmăm că termenul simplist și prea larg de „societate/societăți” sau cel mai complex, dar deloc practic, de „societate/societăți reglementată/reglementate de Legea nr. 31/1990” nu este nici pe departe de natură a sublinia specificul și particularitățile societăților comerciale, a căror denumire, deși va dispărea din registrul comerțului în maximum 2 ani de la data intrării în vigoare a Legii nr. 76/2012 (art. 79 din lege), îndrăznim să credem că nu va ieși (sau nu va ieși prea ușor) din limbajul juridic și din cel curent.

De altfel, precizările conținute de Legea nr. 76/2012 în ceea ce privește denumirea societăților comerciale ni se par a fi în contradicție cu cele ale Codului civil. Astfel, din ansamblul reglementării contractului de societate și a societății simple cuprinse în Codul civil, precum și din precizarea expresă a art. 1887 alin. 1 C. civ. („Prezentul capitol constituie dreptul comun în materia societăților”) reiese că societatea simplă constituie forma societară de drept comun, celelate tipuri de societăți enumerate de art. 1888 C. civ. (inclusiv societățile reglementate de Legea nr. 31/1990) fiind specii ale acesteia, pe când din denumirea dată de Legea nr. 76/2012 societăților comerciale, și anume aceea de

societăți, s-ar putea induce ideea că, dimpotrivă, aceste din urmă societăți constituie dreptul comun, câtă vreme legiuitorul mai agață un temen („simplă“) noțiunii de societate reglementate de Codul civil.

De asemenea, în acest capitol, în cadrul secțiunii intitulată „Societatea simplă – simplu contract sau entitate născută din contractul de societate?“ am încercat să demonstrăm, folosindu-ne și de unele argumente desprinse din literatura juridică, dar mai ales bazându-ne pe prevederile Codului civil, că societatea simplă, deși lipsită de personalitate juridică, nu poate fi redusă întrutotul la un simplu contract, ci reprezintă mai mult decât acesta, fiind o entitate contractuală. În acest sens am citat numeroase articole prin care Codul civil face referire la societate ca la o entitate și nu ca la un simplu contract.

De altfel, în cazuri concrete, în practică, societatea simplă se poate manifesta în câmpul relațiilor juridice încheind contracte în numele său și nu al asociațiilor care o compun.

Societatea simplă imaginată și reglementată de noul Cod civil constituie dreptul comun în materie de societăți, regulile statuate pentru aceasta urmând să se aplice tuturor aspectelor rămase nereglementate prin legi speciale.

Astfel, în cazul în care prin contractul de societate, asociații au dorit înființarea unei societăți cu personalitate juridică, până la momentul dobândirii acesteia, raporturile dintre asociați vor fi cărmuite de regulile societății simple.

Regulile societății simple vor fi aplicabile și societății care este supusă prin lege unor formalități de înmatriculare, dar care, din diferite motive, a rămas neînmatriculată.

Dacă în contractul de societate, asociații au omis să menționeze forma juridică a societății pe care intenționează să o constituie, aceasta va fi o societate fără personalitate juridică, supusă reglementărilor societății simple. În situația în care părțile au dorit înființarea unei societăți cu personalitate juridică dintre cele reglementate de Legea nr. 31/1990, dar nu au precizat în cuprinsul contractului de societate forma juridică a acesteia și nici nu au înlăturat neregularitatea săvârșită, în temeiul art. 46 din Legea nr. 31/1990, judecătorul delegat va respinge cererea de înmatriculare, entitatea creată fiind supusă regulilor societății simple.

De asemenea, societățile de fapt vor fi supuse regulilor societății simple.

Tot în acest capitol am tratat raportul dintre societatea simplă și societățile cu personalitate juridică reglementate de Legea nr. 31/1990. Distincția dintre societatea simplă și societățile cu personalitate juridică reglementate de Legea nr. 31/1990 (denumite anterior societăți comerciale) nu mai este atât de netă, cum era sub imperiul Codului civil de la 1864 și a Codului comercial.

Societatea simplă prezintă multe puncte comune cu societățile cu personalitate juridică reglementată de Legea nr. 31/1990. Amândouă reprezintă grupări de persoane și de bunuri (aporturi grupate în capitalul social) realizate pentru desfășurarea unei anumite

activități determinate în actul de înființare și în scopul declarat al împărțirii beneficiilor și al folosirii eventualei economii care ar putea rezulta. Prin urmare, atât societatea simplă, cât și societățile cu personalitate juridică prevăzute de Legea nr. 31/1990 sunt rodul voințelor asociaților manifestate prin încheierea contractului de societate, în care trebuie să se regăsească cumulativ toate cele trei elemente caracteristice: aportul asociaților, *affectio societatis* și participarea comună la profitul și la pierderile societății.

Ambele societăți sunt animate de un scop lucrativ, activitatea acestora fiind circumscrisă obținerii de beneficii patrimoniale, fapt care le deosebește de asocierile fără scop lucrativ (asociații și fundații).

În ambele situații, contractul de societate depășește sfera clasică a conceptului de contract, dincolo de drepturile și obligațiile pe care le produce între părțile contractante (asociați), dând naștere unei entități (societatea) care se manifestă în câmpul relațiilor juridice ca un profesionist în înțelesul dat noțiunii de art. 3 C. civ., întrucât exploatează o întreprindere.

Așa cum am mai precizat, deosebirea fundamentală dintre societatea simplă și societățile cu personalitate juridică reglementate de Legea nr. 31/1990 se face sub aspectul subiectivității. Societatea simplă nefiind dotată cu personalitate juridică nu constituie un subiect de drept distinct de persoana asociaților care o compun, ci se confundă cu aceștia. Ea nu are o voință socială proprie, nici capacitate juridică proprie și nu are un patrimoniu propriu al său. Ea are afectată desfășurării activității sale o masă patrimonială de bunuri (patrimoniu social), dar care constituie coproprietatea asociaților și este supusă regulilor patrimoniului de afecțiu. La polul opus, societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 sunt dotate cu personalitate juridică, ceea ce le permite să acționeze ca un subiect de drept diferit și distinct de comunitatea asociaților care le compun, aminate de o voință socială proprie, cu capacitate juridică proprie și cu un patrimoniu propriu destinat desfășurării activității lor.

De asemenea, cele două categorii de societăți se deosebesc și sub aspectul responsabilității asociaților pentru datoriile sociale. Astfel, în cazul societăților reglementate de Legea nr. 31/1990 care beneficiază de personalitate juridică, asociații au, în principiu, o răspundere limitată pentru datoriile sociale, la limita aportului adus la formarea capitalului social, pe când răspunderea asociaților societății simple nu este limitată la aportul adus, ci excede limitele acestuia, asociații răspunzând, subsidiar, și cu bunurile proprii, dar proporțional cu aportul lor la patrimoniul social, numai dacă datoria socială nu a putut fi satisfăcută cu bunurile comune ale asociaților (cu alte cuvinte, răspunderea asociaților societății simple nu este limitată la aportul social, dar nu este nici o răspundere nelimitată).

O altă delimitare între societatea simplă și societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 se poate face în raport de natura operațiunilor care constituie obiectul de activitate al acestor societăți. Astfel, societățile reglementate de acest act normativ

desfășoară activități de producție, de comerț sau prestări de servicii, având calitatea de comerciant. Societatea simplă desfășoară activități cu caracter civil, având calitatea de profesionist, dar nu și pe cea de comerciant.

Nu în ultimul rând, am prezentat o serie de aplicații ale societății simple. Astfel, în practică, societatea simplă se poate manifesta sub forma societăților profesionale care se constituie în vederea exercitării în comun a unor profesii liberale reglementate (precum societatea profesională fără personalitate juridică de avocați, societatea profesională fără personalitate juridică de notari, societatea profesională fără personalitate juridică de executori judecătorești, societatea profesională fără personalitate juridică de medici, societatea profesională fără personalitate juridică de arhitecți, societatea profesională fără personalitate juridică de psihologi), societăților de portofolii care au ca obiect colectarea și investirea valorilor mobiliare (cum ar fi fondurile de investiții, fondurile de pensii administrate privat, fondurile de pensii facultative), societăților simple constituite pentru exploatarea terenurilor agricole, precum și a societăților realizate între persoane fizice sau chiar persoane juridice în vederea desfășurării unor operațiuni imobiliare.

Capitolul III al acestui titlu este consacrat analizei societăților reglementate de Legea nr. 31/1990.

Data fiind modificarea terminologică a denumirii societăților comerciale (deși intervenită pe durata elaborării prezentei lucrări), pe parcursul demersului nostru am uzitat titulatura nouă de „societăți reglementate de Legea nr. 31/1990” pentru a desemna acest tip de societăți, și, doar pe alocuri, am preferat sintagma de societăți comerciale pentru a evidenția în mod clar ipoteza la care facem referire, precum și acolo unde a fost preluată cu citat din lucrări publicate anterior intervenției legislative.

Legea nr. 31/1990 reglementează înființarea, formele, organizarea, precum și modalitățile de încetare a acestor societăți, dar fără a le oferi o definiție. În aceste condiții, definiția societăților reglementate de Legea nr. 31/1990 se va contura prin apelare la dispozițiile generale ale Codului civil în materia contractului de societate, și, în special, ale art. 1881 care definește contractul de societate.

Afirmația este doar parțial corectă întrucât nu acoperă întreaga varietate a societăților care se pot constitui în temeiul Legii nr. 31/1990. Prevederile art. 1881 C. civ. pot fundamenta definiția societăților reglementate de Legea nr. 31/1990 doar în măsura în care acestea au la baza înființării lor contractul de societate. Numai că Legea nr. 31/1990 prevede și o formă particulară de societate cu răspundere limitată cu asociat unic care nu se încadrează în reglementarea art. 1881 C. civ., întrucât, fiind rodul unei singure manifestări de voință, nu poate avea niciodată la bază un contract de societate, care presupune *ab initio* cel puțin două voințe concordante. Societatea cu răspundere limitată cu asociat unic se înființează doar prin statut, care are natura juridică a unui act unilateral.

Așa fiind, considerăm că reglementarea conținută de Codul civil în materia contractului de societate nu este suficientă în sine pentru definirea conceptului de

societate în înțelesul Legii nr. 31/1990, ci trebuie coroborată cu reglementarea specială conținută de această lege.

Societățile reglementate prin Legea nr. 31/1990 sunt, prin esența lor, societăți care au personalitate juridică, pentru constituirea lor nefiind suficientă încheierea contractului de societate, ci trebuind îndeplinite o serie de formalități ulterioare de înmatriculare și autorizare a funcționării acestora, precum și de publicitate pentru opozabilitate față de terți. Potrivit art. 1889 alin. 3 C. civ. personalitatea juridică a acestor societăți se dobândește prin și de la data înmatriculării în registrul comerțului, dacă prin lege nu se dispune altfel. Până la data dobândirii personalității juridice, raporturile dintre asociații viitoare societăți sunt cărmuite de regulile societății simple.

Societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 vor fi supuse, cu prioritate, reglementărilor speciale conținute de acest act normativ și, doar în subsidiar și în completare, regulilor Codului civil atât privitoare la contractul de societate, cât și celor privitoare la persoana juridică în general.

Deși menționate de noul Cod civil ca o specie a societății simple, societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 au o pondere practică mult mai mare decât a celor care constituie dreptul comun, constituind un important participant la derularea raporturilor juridice și a celor de comerț.

Așa cum precizam și mai sus, deosebirea esențială dintre societățile simple și societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 se face sub aspectul subiectivității lor. Putem afirma că de esența societăților reglementate de Legea nr. 31/1990 este prezența personalității juridice, pe când de natura societății simple este absența personalității juridice.

Corolar al personalității lor juridice, aceste societăți sunt subiecte de drept distincte de persoana asociaților care le compun, au capacitate civilă proprie, sunt înzestrate cu voință socială proprie și sunt titularele unui patrimoniu propriu diferit de patrimoniul individual al asociaților care le compun.

Astfel, potrivit art. 25 alin. 1 C. civ. persoanele juridice în general, și deci și societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 în particular, sunt subiecte de drept. În calitate de subiect de drept, aceste societăți pot participa la circuitul juridic încheind acte juridice în nume propriu, dar prin intermediul organelor lor de conducere, devenind astfel titulare de drepturi și obligații civile. Societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 au o asemenea posibilitate datorită faptului că sunt înzestrate prin lege cu capacitate civilă proprie. Însă, societatea nefiind decât o realitate juridică și nu una organică, ea se va putea manifesta în câmpul relațiilor juridice și sociale doar prin intermediul organelor sale.

Capacitatea de folosință a societăților reglementate de Legea nr. 31/1990 se dobândește de la data înmatriculării lor în registrul comerțului, deci concomitent cu dobândirea personalității juridice. În mod excepțional, aceste societăți pot avea și o

capacitate de folosință anticipată, restrânsă, putând să dobândească drepturi și să-și asume obligații de la data actului de înființare, dar numai dacă acestea sunt necesare pentru a lua ființă în mod legal (în acest sens dispune art. 205 alin. 3 C. civ.).

Beneficiind de capacitate de folosință proprie, societățile reglementate de legea citată pot deveni titularele oricărui drept și a oricărei obligații civile, cu excepția acelor care, prin natura lor sau în baza unei dispoziții legale, nu pot aparține decât persoanei fizice, sub sancțiunea nulității absolute a actului juridic încheiat cu nesocotirea acestei reguli (art. 206 alin. 1 și 3 C. civ.). Deși, potrivit textului citat, societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 pot încheia orice tip de act juridic prin care pot dobândi orice drept și orice obligație civilă cu excepția menționată, în mod concret, capacitatea de folosință a acestor societăți este circumscrisă obiectului de activitate menționat în contractul de societate.

Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice se exercită prin organele sale de administrare, de la data constituirii lor (art. 209 alin. 1 C. civ.). Concret, societățile comerciale reglementate de Legea nr. 31/1990 dobândesc capacitate de exercițiu de la data înmatriculării în registrul comerțului, dacă prin contractul de societate a fost desemnat administratorul care reprezintă societatea. În cazul în care administratorul a fost desemnat ulterior, prin voința asociaților exprimată cu respectarea condițiilor impuse de lege, capacitatea de exercițiu se dobândește de la data numirii administratorului.

Tot ca un beneficiu al personalității juridice, societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 beneficiază de voință socială proprie care nu se identifică cu voința individuală a asociaților și nici nu se compune din suma voințelor cumulate ale acestora. Totuși, aceste societăți fiind persoane morale, fără o existență palpabilă, ele nu vor avea o voință concretă, ci una abstractă, legală, derivată din cea a asociaților și determinată prin aplicarea principiului majorității în luarea deciziilor societății.

Societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 sunt titularele unui patrimoniu propriu, autonom, distinct de cel al asociaților. De altfel, patrimoniul este unul dintre elementele obligatorii și indispensabile pentru obținerea personalității juridice de către aceste societăți (art. 187 C. civ.).

Dar cel mai important efect al personalității juridice îl constituie limitarea răspunderii asociaților pentru datoriile societății, cu toate că art. 193 C. civ. nu face referire expresă la acest efect.

De asemenea, am prezentat și tipurile de societăți care fac obiectul de reglementare al Legii nr. 31/1990, precum și clasificarea acestora în funcție de mai multe criterii.

Potrivit art. 2 din Legea nr. 31/1990 societățile înființate în baza acestei legi se pot înfățișa sub una dintre următoarele forme: societatea în nume colectiv, societatea în comandită simplă, societatea pe acțiuni, societatea în comandită pe acțiuni și societatea cu răspundere limitată. Aceleași forme de societăți sunt enumerate și de art. 1888 C. civ.

În capitolul IV al acestui titlu au fost prezentate alte tipuri de entități contractuale cu scop lucrativ, precum asocierea în participație, societățile profesionale cu personalitate juridică (de avocați și de practicieni în insolvență), societățile cooperative, organizațiile cooperatiste, societățile agricole, precum și societatea europeană.

În acest capitol, o pondere mai mare am acordat-o asocierii în participație, determinând regimul juridic al acesteia, făcând delimitarea ei de alte entități contractuale și prezentând, de asemenea, anumite aplicații practice ale acesteia atât în jurisprudența din țara noastră, cât și în cea franceză.

Titlul IV al părții I intitulat „Instituții juridice și forme organizatorice învecinate contractului de societate” tratează într-o manieră comparativă societatea și, pe de o parte, anumite instituții juridice învecinate, precum patrimoniul de afecțiune, indiviziunea și fiducia (capitolul I), iar, pe de altă parte, alte forme organizatorice, cum ar fi asociațiile, fundațiile și grupurile de interes economic (capitolul II).

Capitolul I prezintă instituțiile juridice învecinate contractului de societate (patrimoniul de afecțiune, indiviziunea și fiducia). În privința acestora, interferența se poate face mai ales cu societatea lipsită de personalitate juridică (în special societatea simplă) în cazul căreia aporturile puse în comun de către asociați devin coproprietatea acestora, formând un patrimoniu cu destinație specială (patrimoniu de afecțiune), similar, într-o anumită măsură, masei patrimoniale realizate în patrimoniul fiduciarului, în ipoteza fiduciei.

Patrimoniul de afecțiune constituie acea masă de bunuri și drepturi, precum și obligații aferente acestora, care se constituie în mod distinct și autonom în interiorul unui alt patrimoniu, având un regim juridic propriu și diferit de cel al patrimoniului în care se formează și o destinație specială.

Fondul comun alcătuit din totalitatea aporturilor în bani sau în bunuri aduse de către asociații unei societăți fără personalitate juridică nu formează patrimoniul societății, ci devin coproprietatea asociațiilor. Cu toate că ele nu ies din patrimoniul propriu-zis al asociatului care le aporțează, ele ies din proprietatea individuală a acestuia și se compun într-o masă specială de bunuri existentă în același patrimoniu, dar care va avea o destinație și un scop diferit de al celor care rămân în proprietatea exclusivă. Aceste bunuri vor fi destinate exclusiv desfășurării activității societății lipsite de personalitate juridică și îndeplinirii obiectului ei de activitate. Așadar, masa bunurilor aporțate de către asociații unei societăți fără personalitate juridică formează un patrimoniu de afecțiune în înțelesul art. 31 C. civ. Formarea și existența patrimoniului de afecțiune determină consecințe juridice importante în ceea ce privește raportul juridic dintre creditorii sociali și creditorii personali ai asociatului, fiecare dintre ei având obligația de a urmări cu prioritate fracțiunea din patrimoniul debitorului în legătură cu care s-a născut creanța lor și, numai în caz de insuficiență a diviziunii patrimoniale corespunzătoare, se pot îndrepta împotriva celeilalte.

Deși bunurile aportate de asociați formează un patrimoniu de afecțiune, cu toate acestea societatea fără personalitate juridică este mai mult decât un patrimoniu de afecțiune (o masă de bunuri), ea constituind, în primul rând, o entitate colectivă de persoane care își unesc resursele și-și coordonează eforturile pentru desfășurarea în comun a unor activități în scopul împărțirii rezultatelor acestor activități și doar, în al doilea rând, o comunitate de bunuri afectate exercitării activităților comune. Exclusiv lipsa personalității juridice face ca, în cazul societății simple, masa patrimonială creată de asociați prin punerea în comun a aporturilor să se constituie sub forma unui patrimoniu de afecțiune și nu sub forma unui patrimoniu propriu al entității create.

De asemenea, problema corelării contractului de societate cu indiviziunea se pune în situația constituirii unei societăți fără personalitate juridică (societate simplă sau asociere în participație), care nu apare ca un subiect de drept distinct de persoana asociaților, ci reprezintă o simplă entitate colectivă de persoane și de bunuri. Neavând personalitate juridică, bunurile aportate de asociați nu devin proprietatea acesteia, ci coproprietatea asociaților, creând, astfel, între aceștia o stare de indiviziune. Problema unei asemenea corelații nu se pune, prin urmare, în cazul societăților cu personalitate juridică, întrucât acestea sunt titularele unui patrimoniu propriu (alcătuit, printre altele, din bunurile aportate și cele dobândite de societate pe durata existenței sale) aflat în proprietatea lor exclusivă.

Așa fiind, raporturile dintre asociați atât în ceea ce privește folosința, cât și cu privire la dispoziția asupra acestor bunuri se vor întemeia, în principiu, pe regulile aplicabile proprietății comune. De asemenea, lichidarea bunurilor sociale se va face potrivit regulilor privitoare la împărțeala bunurilor proprietate comună. În acest sens, dispune expres art. 1948 C. civ.

Cu toate acestea, societatea (indiviziunea societară) nu trebuie identificată cu indiviziunea de drept comun, între ele existând diferențe marcante.

Pentru existența societății (a indiviziunii societare) nu este suficient ca două sau mai multe persoane să dețină în același timp drepturi de aceeași natură și concurente asupra aceleiași mase de bunuri (ca în cazul indiviziunii de drept comun), ci este esențială existența intenției lor de a coopera, de a desfășura o activitate comună prin folosirea acestor bunuri în scopul obținerii de profit.

La rândul ei, fiducia generează în patrimoniul fiduciarului o masă patrimonială autonomă, distinctă de patrimoniul propriu al fiduciarului alcătuită din drepturile transferate de către constitutor. Masele patrimoniale fiduciare constituie patrimoniul de afecțiune în înțelesul art. 31 alin. 3 C. civ.

Similar situației societății fără personalitate juridică, și în cazul fiduciei are loc o divizare a unui patrimoniu aparținând unei persoane în două mase patrimoniale distincte, cu propriul regim juridic.

Distincțiile între societatea simplă și fiducie sunt, însă, numeroase. Ele se deosebesc în principal prin izvorul lor, prin obiect, prin scopul pentru care se constituie masele patrimoniale de afectațiune, sub aspect părților implicate în realizarea celor două operațiuni juridice, duratei de constituire, precum și sub alte aspecte.

Drepturile care constituie obiectul fiduciei ies din patrimoniul constituitorului și intră în patrimoniul fiduciarului ca o masă patrimonială distinctă față de propriile bunuri, acesta fiind apreciat de lege ca un adevărat proprietar, pe când în cazul societății bunurile și drepturile aferente aduse ca aport nu ies propriu-zis din patrimoniul asociatului care le aporțează, ci rămân în interiorul patrimoniului acestuia ca o masă de bunuri distinctă față de celelalte bunuri care nu au format obiectul aportului, constituind, alături de celelate mase patrimoniale de afectațiune create în patrimoniile celorlalți asociați, patrimoniul social.

Capitolul II prezintă formele organizatorice învecinate contractului de societate (asociațiile, fundațiile și grupurile de interes economic). Acestea fiind înzestrate cu personalitate juridică, comparația lor se poate face, îndeosebi, cu societățile cu personalitate juridică reglementate de Legea nr. 31/1990 și, doar într-o măsură mai mică, cu societatea simplă.

Apropierea între societate și asociație se poate face plecându-se de la caracterul lor contractual și plurilateral. În ambele situații, mai multe persoane fizice sau juridice se asociază pe baza unui acord prealabil, materializat în scris, punând în comun aporturile lor în bunuri, în numerar, în cunoștințe sau în prestații în vederea desfășurării unei anumite activități. Asemănarea, chiar și sub cele două aspecte enunțate, este doar parțială. În vreme ce societatea se constituie în baza unui contract de societate care are ca principal fundament libertatea contractuală a asociaților și doar în plan secund libertatea lor de asociere, asociația se constituie printr-un contract, denumit de ordonanță act constitutiv însoțit în toate situațiile de statut, care se întemeiază, în primul rând, pe libertatea de asociere a membrilor ei și, în al doilea rând, pe libertatea lor contractuală. Fundamentarea asociației în principal pe libertatea de asociere și în secundar pe libertatea contractuală se justifică prin aceea că deși, prin componența membrilor și a patrimoniului ei, are un caracter privat, ea urmărește un scopul de ordin general, public. De unde rezultă că, în cazul societății, primează caracterul contractual al acesteia, pe când în cazul asociației primează caracterul asociativ.

Diferența majoră între societate și asociație se face sub aspectul scopului pentru care se realizează, în ambele situații, asocierea. În cazul societății scopul urmărit de asociați este unul lucrativ, de a obține foloase ca urmare a activității desfășurate în comun, pe când în cazul asociației scopul urmărit este unul nelucrativ (social, cultural, sportiv etc.).

În ceea ce privește fundațiile, chiar și cele constituite de mai multe persoane, acestea se înființează prin actul unilateral al fiecăreia dintre ele. Așadar, deși este posibil

să se înființeze o fundație de către mai mulți fondatori, această împrejurare nu este de natură a conferi fundației un caracter contractual. La polul opus, societatea are o natură contractuală, fiind rezultatul voințelor concordante a cel puțin doi asociați.

Spre deosebire de societate care se constituie în toate cazurile prin act juridic între vii, fundațiile se pot înființa și printr-un act juridic pentru cauză de moarte (de exemplu, fundațiile testamentare despre care face vorbire și art. 208 C. civ.). În această situație, fundația se va înființa abia la momentul deschiderii succesiunii fondatorului său.

Ca și în cazul asociațiilor, principalul criteriu de distincție între societate și fundații îl constituie scopul urmărit, fundațiile având și ele un caracter nelucrativ.

Grupul de interes economic a fost conceput ca o entitate intermediară între societatea comercială și asociație, fiind mai simplu decât societatea și mai eficace decât asociația.

GIE se constituie având la bază un contract de asociere încheiat între membrii săi. El are, deci, întotdeauna o natură contractuală. Contractul prin care se realizează asocierea dintre membrii grupului nu este însă un contract de societate în înțelesul art. 1881 alin. 1 C. civ., ceea ce înseamnă că nu este încorsetat de rigorile impuse contractului de societate și nici nu trebuie să îndeplinească condițiile speciale ale acestuia, dar trebuie, în schimb, să îndeplinească toate condițiile generale de valabilitate prevăzute de art. 1179 C. civ. pentru orice tip de contract.

Partea a II-a a tezei este denumită „Efectele contractului de societate” și cuprinde două titluri.

Această parte își propune să analizeze, pe de o parte, drepturile și obligațiile care se nasc pentru părțile contractante (asociați) din contractul de societate, iar, pe de altă parte, entitatea care se constituie în baza contractului de societate în trei ipostaze diferite: societatea în curs de constituire, societatea neregulat constituită și societatea regulat constituită.

Primul titlu al părții a II-a este denumit „Efectele generale ale contractului de societate” și este împărțit, la rândul său, în două capitole.

Capitolul I tratează drepturile și obligațiile pe care contractul de societate simplă le generează în patrimoniile asociațiilor.

Drepturile născute din contractul de societate sunt atât drepturi de natură nepatrimonială, denumite în literatura juridică franceză „drepturi politice” (dreptul asociatului de a se informa cu privire la afacerile și la situația societății, dreptul de a participa la luarea deciziilor în societate, dreptul de a administra societatea în cazul în care, prin contractul de societate, nu au fost desemnați administratori), cât și drepturi de natură patrimonială (dreptul de a participa la beneficiile realizate de societate, dreptul de a transmite părțile de interes deținute în societate, dreptul de a folosi bunurile sociale, dreptul la restituirea cheltuielilor făcute în interesul societății, dreptul de a-și asocia o

terță persoană asupra drepturilor sociale, dreptul la restituirea aporturilor și la împărțirea excedentului rămas în urma lichidării).

În ceea ce privește obligațiile izvorâte din contractul de societate, sunt analizate obligațiile pe care asociații le au între ei (obligația de a aduce aport în societate, obligația de a coopera în vederea atingerii scopului comun al asocierii, obligația de a contribui la pierderile societății), obligațiile comune ale asociaților față de societate (obligația de fidelitate și de neconcurență), precum și obligațiile asociaților față de terții care au intrat în raporturi juridice cu societatea (societatea simplă neavând personalitate juridică nu are o responsabilitate juridică proprie, ci răspunderea pentru datoriile sociale va aparține asociaților). De asemenea, este tratată și răspunderea asociaților aparenti și a celor oculti față de terți.

Capitolul II prezintă particularitățile pe care le prezintă drepturile și obligațiile născute în persoana asociaților din contractul de societate prin care se constituie societățile reglementate de Legea nr. 31/1990.

În principiu, drepturile și obligațiile care se nasc din contractul de societate pentru asociați sunt aceleași indiferent de forma juridică a societății cu personalitate juridică ce se constituie și sunt similare drepturilor și obligațiilor rezultate din contractul de societate simplă (dat fiind faptul că acest din urmă contract constituie dreptul comun în materie). Modalitatea de executare a acestor drepturi va fi, însă, diferită, particularizată după cum societatea cu personalitate juridică care se constituie este o societate de persoane, de capitaluri sau o societate mixtă.

Ca și în capitolul de mai sus au fost tratate drepturile de natură nepatrimonială și cele de natură patrimonială ale asociaților, subliniindu-se specificitatea acestora în raport de forma de societate care se înființează prin contractul de societate.

În categoria drepturilor de natură nepatrimonială se includ: a) dreptul asociaților de a participa la luarea deciziilor în societate care implică două componente, respectiv, dreptul de a participa la adunările asociaților și dreptul de vot în cadrul acestora; b) dreptul asociaților de informare și de control cu privire la situația societății; c) dreptul de a cere convocarea adunării generale a asociaților în probleme care intră în atribuțiile acesteia.

Drepturile de natură patrimonială ale asociaților sunt, în principal: a) dreptul la dividende; b) dreptul de cesionare a titlurilor de participare la societate; c) în anumite situații, dreptul de a folosi fondurile societății; d) dreptul asupra părții cuvenite din lichidarea societății.

În cazul societății în comandită simplă și al societății în comandită pe acțiuni, anumite drepturi aparțin deopotrivă și asociaților comandați și asociaților comanditari (de exemplu, dreptul asociaților de a participa la luarea deciziilor în societate, dreptul la dividende și dreptul de a primi părțile cuvenite din lichidarea societății), pe când alte drepturi sunt recunoscute fie numai asociaților comandați (dreptul de a administra

societatea, dreptul de a folosi fondurile societății pentru cheltuielile prezente sau viitoare ale societății, dreptul de a lua din casa societății anumite sume pentru cheltuielile lor particulare), fie numai asociaților comanditari (dreptul de a îndeplini servicii în administrația internă a societății, dreptul de supravechere și de control asupra activității societății prevăzute expres de art. 89 alin. 2 și 3 din Legea nr. 31/1990).

În ipoteza societăților pe acțiuni constituite prin subscripție publică, în plus față de drepturile recunoscute asociaților (acționarilor), Legea nr. 31/1990 recunoaște anumite drepturi speciale fondatorilor (acționarii semnatori ai contractului de societate și care au un rol determinant în crearea societății), și anume, dreptul de a fi remunerați pentru activitatea depusă pentru constituirea societății (art. 32) și dreptul de cere despăgubiri în caz de dizolvare anticipată a societății, dacă fac dovada că dizolvarea s-a făcut în fraudă lor.

În ceea ce privește obligațiile asociaților între ei și față de societate, ele sunt aceleași ca și cele prezentate în capitolul anterior, însă modalitatea lor de executare comportă anumite particularități față de acestea.

În ceea ce privește răspunderea asociaților pentru datoriile sociale, societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 având personalitate juridică au și o responsabilitate proprie, răspunderea asociaților având un caracter subsidiar. Răspunderea lor este diferită în raport de categoria de societate care se constituie.

În ambele situații (atât a drepturilor și obligațiilor asociaților prezentate în primul capitol, cât și a celor prezentate în capitolul al doilea), particularitatea drepturilor și obligațiilor părților constă în aceea că ele nu sunt divergente, contrare, ca în cazul majorității contractelor, ci sunt congruente, toți asociații având aceleași drepturi și fiind ținuti de aceleași obligații.

Titlul II este intitulat „Efectul particular al contractului de societate” și este structurat în trei capitole.

Contractul de societate prezintă particularitatea că, pe lângă, drepturile și obligațiile care decurg pentru părți din încheierea lui, creează o societate, entitate colectivă de persoane și bunuri, poate avea sau nu, după caz, personalitate juridică.

Așa cum menționam mai sus, acest titlu surprinde societatea în diverse ipostaze până la constituirea ei legală.

Capitolul I tratează „Societatea în curs de constituire”, determinând sfera noțiunii de „societate în curs de constituire”, etapele constituirii societății, în funcție de felul societății care se înființează (societate simplă sau o societate dintre cele reglementate de Legea nr. 31/1990), regimul juridic al societății în curs de constituire (limitele în care această poate să funcționeze, precum și efectele și natura juridică a actelor încheiate în contul societății în curs de constituire).

Textele legale vorbesc despre societatea în curs de formare cu referire expresă doar la societatea cu personalitate juridică, în legătură cu regimul juridic al actelor

încheiate în contul acesteia înainte de dobândirea personalității juridice. Astfel de referiri directe sunt conținute de art. 205 alin. 4 C. civ., precum și de art. 53 din Legea nr. 31/1990. Referiri indirecte la societatea în curs de constituire face și art. 36 alin. 2 lit. e din Legea nr. 31/1990.

Noțiunea de „societate în curs de constituire” are un înțeles diferit după cum vizează o societate simplă, lipsită de personalitate juridică, sau o societate reglementată de Legea nr. 31/1990, înzestrată cu personalitate juridică.

În cazul societății fără personalitate juridică, când încheierea contractului de societate de către asociați este nu numai necesară, dar și suficientă pentru constituirea societății, noțiunea de „societate în curs de constituire” se referă eminent la statutul viitoarei entități în perioada dintre încolțirea ideii de asociere în mintea viitorilor asociați și semnarea actului ei creator. În schimb, în cazul societății cu personalitate juridică, noțiunea de „societate în curs de constituire” are în vedere statutul viitoarei entități atât în perioada anterioară semnării contractului de societate de către toți asociații, cât și în perioada ulterioară încheierii lui până la îndeplinirea formalităților impuse de lege pentru dobândirea personalității juridice. În sens restrâns, cel care pare a fi avut în vedere de legiuitorul român în conținutul art. 205 alin. 3 C. civ., noțiunea de „societate în curs de constituire” vizează, mai ales, perioada dintre momentul încheierii contractului de societate și data înmatriculării societății în registrul comerțului.

În legătură cu natura juridică a societății în curs de constituire susținem că aceasta reprezintă o veritabilă societate care are un regim juridic particular supusă contractului de societate deja încheiat între asociați, dispozițiilor dreptului comun în materie de societăți (cele care reglementează societatea simplă), dar și prevederilor speciale ale art. 205 alin. 3 C. civ. și ale art. 53 din Legea nr. 31/1990.

Cu privire la funcționarea societății în curs de constituire, în doctrina franceză s-au conturat trei opinii: un prim curent doctrinar susține absența oricărei activități a societății în această perioadă, pe principiul că, nefiind încă înmatriculată, societatea nu poate desfășura activități economice; cel de-al doilea curent admite desfășurarea unei activități limitate atât prin importanță, cât și prin durată, circumscrise pregătirii începerii activității viitoarei entități; cel de al treilea curent, mult mai generos, admite eventualitatea unei veritabile exploatare a activității sociale, pe motiv că societatea își începe activitatea în ziua în care s-a semnat contractul de societate.

În dreptul românesc, față de conținutul art. 205 alin. 3 C. civ. putem afirma că legiuitorul nostru a optat pentru o funcționare limitată a societății în perioada formării sale, strict limitată la încheierea actelor juridice necesare pentru înființarea sa valabilă.

Rațiuni de ordin practic pot determina fondatorii ca, atât înainte de încheierea contractului de societate, cât și ulterior acestui moment până la înmatricularea societății în registrul comerțului, să încheie anumite acte juridice în contul viitoarei entități juridice, astfel încât devine necesară determinarea efectelor și naturii juridice a acestor acte.

În legătură cu acest aspect am apreciat că trebuie făcută distincție între actele juridice încheiate înainte de materializarea contractului de societate și actele juridice încheiate după această dată, dar anterior înmatriculării societății în registrul comerțului. În vreme ce prima categorie de acte juridice trebuie menționate în cuprinsul contractului de societate, iar semnarea acestuia fără rezerve echivalează cu preluarea lor automată de către societate după data înmatriculării ei, cea de a doua categorie de acte juridice trebuie supuse aprobării asociaților, aprobare care se va face printr-un act juridic separat de contractul de societate.

De asemenea, în legătură cu aceste din urmă acte juridice trebuie distins între actele juridice necesare dobândirii personalității juridice a viitoarei societăți și cele care nu sunt necesare în acest scop.

Până la constituirea societății, răspunderea juridică pentru încheierea actelor juridice necesare dobândirii personalității juridice a societății revine fondatorilor, precum și primilor administratori numiți prin contractul de societate. După constituirea legală a societății, răspunderea cu privire la obligațiile rezultate din aceste acte va trece automat, în puterea legii, asupra acesteia.

Răspunderea juridică pentru încheierea actelor care nu sunt necesare pentru dobândirea personalității juridice a societății aparține nelimitat și solidar autorului sau autorilor actului (fondatorilor, asociaților, reprezentanților sau altor persoane care au lucrat în numele societății în curs de constituire), cu excepția cazului în care, după constituire, societatea și-a asumat îndeplinirea lor (art. 205 alin. 4 C. civ. și art. 53 din Legea nr. 31/1990). Societatea poate prelua aceste acte doar după dobândirea personalității juridice.

Determinarea naturii juridice a actelor juridice încheiate în contul societății în curs de constituire se va face diferențiat după cum acestea sunt necesare sau nu înființării legale a viitoarei societăți.

Prin urmare, în opinia noastră actele juridice încheiate în numele societății în curs de constituire necesare pentru dobândirea personalității juridice vor fi preluate automat, după înmatricularea în registrul comerțului, în temeiul art. 205 alin. 3 C. civ., pe când actele juridice care nu sunt necesare constituirii viitoarei societăți, încheiate fie de persoane desemnate, dar cu depășirea puterilor stabilite prin contractul de societate, fie de persoane nedeseminate obligă viitoarea societate în condițiile gestiunii de afaceri (art. 210 C. civ.). Aceste din urmă acte juridice sunt supuse ratificării de către societate după dobândirea personalității juridice în condițiile art. 53 din Legea nr. 31/1990 coroborat cu art. 205 alin. 4 C. civ. Cu privire la ratificare apreciem că sunt aplicabile dispozițiile art. 1340 C. civ., potrivit cărora „În privința actelor juridice, gestiunea ratificată produce, *de la data la care a fost începută*, efectele unui mandat” (subl. n.), ceea ce echivalează cu nașterea, în mod retroactiv, a efectelor acestor acte juridice direct în patrimoniul societății constituite („Actele astfel preluate sunt considerate a fi fost ale societății încă de la data

încheierii lor” cum dispun la unison art. 53 teza finală din Legea nr. 31/1990, precum și art. 205 alin. 4 teza finală C. civ.).

Capitolul II tratează „Societatea neregulat constituită”. Analiza societății neregulat constituite este făcută în mod distinct după cum este vorba despre o societate simplă sau o societate dintre cele reglementate de Legea nr. 31/1990, în cazul acestora din urmă atât Codul civil, cât și legea menționată conținând reglementări speciale.

Societatea neregulat constituită reprezintă acea entitate creată cu nerespectarea condițiilor și formalităților impuse de lege fie pentru validitatea contractului de societate, fie pentru înființarea sa valabilă.

Indiferent dacă entitatea care se naște are sau nu personalitate juridică, legiuitorul a prevăzut reguli speciale, derogatorii de la dreptul comun, pentru situația nerespectării cerințelor legale privind constituirea societăților. Astfel, legea (atât Codul civil, cât și Legea nr. 31/1990) oferă posibilitatea remedierii de către asociați sau de către societate prin organele sale de conducere a neregularităților săvârșite cu ocazia constituirii societății, sancțiunea nulității intervenind în ultimă instanță ca o soluție extremă. Atunci când se ajunge la constatarea sau declararea nulității societății, efectele acesteia sunt particulare, atipice față de cele pe care le produce nulitatea de drept comun. Societatea, deși neregulat constituită a supraviețuit a perioadă de timp și a generat anumite situații juridice, astfel încât este dificil de admis ca ea să dispară cu efecte retroactive. O asemenea soluție ar fi compromis securitatea raporturilor juridice, motiv pentru care legiuitorul a prevăzut dispariția doar pentru viitor a societății, cu păstrarea efectelor juridice deja produse.

Separat de dreptul asociațiilor sau al societății de a remedia neregularitățile săvârșite, legea dă dreptul și oricărei alte persoane interesate să solicite, pe calea unei acțiuni în instanță, obligarea asociațiilor sau a societății să ia măsurile necesare pentru regularizarea societății, pentru a se împiedica dispariția entității neregulat constituite.

Prin urmare, nulitatea societății neregulat constituite este una remediabilă, fără consecințe retroactive și fără a aduce, deci, atingere drepturilor și obligațiilor născute deja pentru asociați, pentru societate și pentru terțele persoane.

Nulitatea societății fără personalitate juridică va interveni atunci când, cu ocazia încheierii contractului de societate, au fost nesocotite regulile privitoare la capacitatea părților contractante, consimțământul nu a fost valabil exprimat, obiectul și cauza contractului nu întrunesc condițiile prevăzute de lege. Atunci când nulitatea este incidentă ca urmare a incapacității sau vicierii consimțământului unuia dintre asociați, nulitatea va una parțială, izolată doar la raportul juridic afectat, neputând să atragă nulitatea societății în integralitatea sa (cu excepția cazului în care contractul de societate s-a încheiat doar între doi asociați), pe când dacă nulitatea își are sorginea în nesocotirea normelor legale cu privire la obiectul și cauza contractului de societate, nulitatea va fi una totală, afectând societatea în ansamblul ei.

Potrivit art. 1933 alin. 1 C. civ. indiferent dacă nulitatea este una absolută sau una relativă, societatea poate fi salvată prin înlăturarea cauzelor de nulitate mai înainte de stadiul procesual al concluziilor pe fondul cauzei în fața instanței de judecată. Mai mult, judecătorul este obligat ca, într-o acțiune în constatarea sau în declararea nulității, să pună în discuția părților posibilitatea de remediere a cauzelor de nulitate care afectează contractul de societate. În acest sens, judecătorul este obligat să fixeze un termen util pentru a da posibilitatea părților să acopere nulitatea, chiar dacă acestea se împotrivesc (art. 1933 alin. 2 C. civ.).

Art. 1934 C. civ. prevede și posibilitatea regularizării societății, astfel încât nulitatea acesteia să poată fi preîntâmpinată. Regularizarea societății se poate face numai în situația nulității relative a societății pentru vicerea consimțământului sau pentru incapacitatea unuia dintre asociați și numai dacă, faptic și legal, regularizarea este posibilă, fără a se încălca alte dispoziții legale imperative și fără a leza interesele părților sau ale terților. Regularizarea societății poate să fie cerută de orice persoană interesată care poate să pună în întârziere pe acela care este îndreptățit să invoce nulitatea, cerându-i fie să facă regularizarea societății, fie să exercite acțiunea în anularea societății în termen de 6 luni din momentul în care a fost pus în întârziere sub sancțiunea decăderii. Punerea în întârziere a persoanei îndreptățite să ceară anularea trebuie comunicată și societății (art. 1934 alin. 1 C. civ.).

În cazul societăților cu personalitate juridică (întruchiparea acestora fiind societățile reglementate de Legea nr. 31/1990), consecințele nerespectării dispozițiilor legale privind constituirea lor diferă după momentul constatării neregularităților săvârșite. În cazul în care aceste neregularități au fost constatate înainte de înregistrarea societății în registrul comerțului, soluția este regularizarea societății, astfel încât aceasta să poată fi înmatriculată, iar dacă neregularitățile au fost constatate după înmatricularea societății, soluția este, de asemenea, regularizarea, iar, în cazuri de excepție, nulitatea societății cu efecte atenuate față de efectele nulității clasice.

Neregularitățile constatate cu ocazia verificării legalității constituirii societății pot fi grupate în trei categorii: contractul de societate nu cuprinde mențiunile obligatorii prevăzute de art. 7 și 8 din Legea nr. 31/1990 (ca de exemplu, datele de identificare ale administratorului, contribuția fiecărui asociat la profit și pierderi); contractul de societate cuprinde clauze prin care se încalcă o dispoziție imperativă a legii (asociații au indicat un obiect de activitate care nu poate fi desfășurat de către o societate dintre cele reglementate de Legea nr. 31/1990, stipularea unei clauze leonine); neîndeplinirea unei cerințe legale pentru constituirea societății (de exemplu, lipsa de la dosar a dovezii privind disponibilitatea firmei, lipsa documentelor care să ateste proprietatea bunurilor aduse de asociați ca aport în natură la formarea capitalului social, lipsa documentelor cu privire la sediul social).

În toate situațiile în care se constată astfel de neregularități, judecătorul delegat la oficiul registrului comerțului va pune în vedere asociaților să le remedieze, iar, în caz contrar, va respinge, printr-o încheiere motivată, cererea de înmatriculare a societății.

Înlăturarea neregularităților constatate după înmatricularea societății în registrul comerțului și obținerea personalității juridice este o obligație care incumbă, de aceasată dată, direct societății (și nu asociaților ca în cazul precedent) prin organele sale de conducere. Obligația înlăturării acestor neregularități este prevăzută de art. 48 alin. 1 din Legea nr. 31/1990 care, însă, nu menționează și sfera de cuprindere a acestora. Apreciem alături de alți autori că, de această dată, acțiunea în regularizare poate să fie exercitată în cazul constatării oricărei neregularități privind constituirea societății indiferent de obiectul ei.

În situația unor asemenea neregularități care au scăpat controlului de legalitate efectuat de către judecătorul delegat și au fost constatate ulterior înmatriculării societății, societatea este obligată să ia măsuri pentru înlăturarea lor, în cel mult 8 zile de la data la care au fost constatate.

Dacă societatea nu înlătură neregularitățile în termenul prevăzut de art. 48 alin. 1 din Legea nr. 31/1990, regularizarea se va putea face pe calea unei acțiuni în fața instanței de judecată (competența materială aparținând tribunalului) la solicitarea oricărei persoane care justifică un interes legitim, născut și actual.

În măsura în care neregularitățile existente constituie și motive de nulitate dintre cele enumerate expres de art. 56 din Legea nr. 31/1990 coroborat cu art. 196 C. civ., persoana interesată poate opta între acțiunea în regularizare, cu efectul menținerii societății, sau poate să promoveze acțiunea în constatarea sau declararea nulității societății, cu efectul lichidării acesteia. De asemenea, acțiunea în constatarea nulității absolute poate fi promovată și în situația în care a fost exercitată acțiunea în regularizarea societății, iar organele societății nu au înlăturat neregulile existente.

Nulitatea societăților reglementate de Legea nr. 31/1990 este o sancțiune care vizează, în toate cazurile, numai o societate înmatriculată în registrul comerțului, deci care a dobândit personalitate juridică, parcurgând întreaga procedură de constituire.

Așadar, legiuitorul acordă prioritate, în toate etapele, salvării existenței societății, în scopul asigurării stabilității circuitului juridic, al protejării terților de bună-credință care au intrat în raporturi juridice cu societatea neregulat constituită, dar și al asociaților lipsiți de puterea de decizie. În consecință, chiar și atunci când intervine nulitatea, aceasta produce efecte particulare, atipice, derogatorii de la efectele generale ale nulității, fiind lipsită de orice efect retroactiv.

Principiul salvagărdării societății introdus recent în Codul civil și preluat ca atare din Legea nr. 31/1990 este în acord cu legislația europeană care se referă însă numai la societățile comerciale (Directiva nr. 68/151/CEE din 9 martie 1968 a reglementat pentru prima dată la nivel comunitar nulitatea societății comerciale. În prezent, această directivă

a fost înlocuită cu Directiva 2009/101/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 septembrie 2009 care a preluat identic reglementările din Directiva anterioară).

Capitolul III este denumit „Societatea regulat constituită” și analizează societatea deplin formată, cu respectarea tuturor condițiilor de valabilitate a contractului de societate, precum și cu respectarea, dacă este cazul, a formalităților ulterioare necesare pentru dobândirea personalității juridice. Societatea regulat constituită reprezintă normalul, situația firească.

Societatea regulat constituită reprezintă societatea creată cu respectarea tuturor condițiilor de fond și de formă, generale și specifice, prevăzute de lege pentru valabilitatea contractului de societate, precum și, dacă este cazul, a tuturor formalităților instituite de lege pentru dobândirea personalității juridice.

În cazul societății simple, întrucât constituirea acesteia se rezumă la încheierea contractului de societate, *stricto sensu*, societatea regulat constituită are în vedere societatea simplă înființată cu respectarea tuturor condițiilor cu caracter general sau special cerute de lege pentru validă încheiere a contractului de societate. *Lato sensu*, având în vedere că, în cazul majorității societăților simple, textele legale impun și realizarea unor formalități pentru opozabilitatea față de terți a înființării societății, din perspectiva acestora din urmă, societatea simplă este legal constituită dacă s-au respectat și cerințele privind înregistrarea contractului de societate.

Societățile cu personalitate juridică sunt regulat constituite dacă, cu ocazia înființării lor, au fost respectate atât condițiile de fond și de formă impuse pentru valabila încheiere a contractului de societate, iar conținutul acestuia din urmă este în acord cu prevederile legale, ordinea publică și bunele moravuri, cât și dacă au fost respectate formalitățile legale pentru dobândirea personalității juridice.

Acest capitol analizează aspectele particulare ale contractului de societate în ceea ce privește funcționarea, administrarea, gestionarea (dacă este cazul) și încetarea societății (dizolvarea și lichidarea acesteia), precum și anumite situații incidentale care pot surveni pe parcursul existenței societății, cum ar fi pierderea calității de asociat și modificarea contractului de societate.

Aspectele enunțate sunt tratate diferențiat, mai întâi dreptul comun în materia societății simple și apoi regulile speciale prevăzute de Legea nr. 31/1990 pentru societățile pe care le reglementează.

Specific societății simple este faptul că legea acordă o mare libertate contractuală asociaților, trasând doar cadrul juridic căruia trebuie să i se circumscrie această libertate, fără a interveni cu reguli stricte și rigide privind organizarea și funcționarea acesteia. Așa fiind, nu este reglementată o adunare generală a asociaților ca organ de deliberare și decizie al societății (aceasta este menționată „doar în treacăt” și doar într-o formă rudimentară de art. 1911 alin. 1 C. civ.), numirea administratorilor este facultativă, iar atunci când sunt desemnați, organizarea, puterile acestora, precum și alte aspecte care țin

de administrarea societății sunt lăsate la aprecierea părților exprimată în cuprinsul contractului de societate, nu sunt prevăzute organe de control al gestiunii societății. Atribuțiile care, în cazul societăților cu personalitate juridică reglementate de Legea nr. 31/1990 sunt repartizate în mod clar între organele societății prevăzute și delimitate ca atare de lege, sunt exercitate, în genere, de către fiecare dintre asociați.

În ipoteza societăților fără personalitate juridică, dizolvarea și lichidarea patrimoniului social echivalează cu încetarea existenței acestor societăți fără a fi necesară îndeplinirea altor demersuri. Constituirea societății simple fiind lipsită de formalism, prin simetrie, nici încetarea acesteia nu este supusă formalităților de înregistrare și publicitate prevăzute pentru cazul societăților cu personalitate juridică. Chiar dacă în unele situații și aceste societăți trebuie radiate din anumite registre publice, această operațiune are doar efect de opozabilitate față de terți a încetării societății și nu efect de încetare propriu-zisă, încetare care s-a produs anterior.

Dimpotrivă, în cazul societăților cu personalitate juridică, Legea nr. 31/1990 intervine cu reguli precise și detaliate, organizând funcționarea acestora și competențele organelor sale după principii bine precizate. În cazul acestor societăți, după momentul înmatriculării lor în registrul comerțului și dobândirea personalității juridice, voința asociaților este mult estompată, fiind înlocuită cu voința legiuitorului. Astfel, regulile privind funcționarea societății sunt stabilite, în primul rând, de către legiuitor și, doar, în subsidiar, de către asociați, acolo unde textele legale permit derogarea sau adăugarea de la sau la cuprinsul lor. În niciun caz, însă, nu se poate deroga de la structura organizatorică a societății reglementată prin lege, stipulându-se prin contractul de societate alte organe ale societății și nici nu se vor putea lua anumite atribuții de la un organ pentru a fi atribuite unui alt organ societar.

Din întregul cuprins al Legii nr. 31/1990 rezultă că funcționarea societăților, indiferent de forma juridică pe care acestea o îmbracă, este asigurată de trei categorii de organe: organe de deliberare și decizie, organe de administrare și reprezentare, organe de supraveghere și control a activității societății.

Existența acestor organe se întvede în structura organizatorică a fiecărei forme de societate reglementate de Legea nr. 31/1990, în schimb, funcționarea și atribuțiile acestora sunt mai puțin sau mai bine conturate legal, în funcție de tipul concret de societate.

În ceea ce privește dizolvarea și lichidarea societății, finalizarea acestor operațiuni nu echivalează cu încetarea societății, ci, suplimentar, trebuie îndeplinite și formalitățile de radiere din registrul comerțului, moment după care încetează personalitatea lor juridică și dispar ca subiecte de drept din câmpul relațiilor juridice.

Pentru a nu depăși cantitativ limitele specifice genului demersului nostru, am înțeles să detaliem regulile privind organizarea, funcționarea și încetarea societății simple, cu atât mai mult cu cât această societate constituie și dreptul comun, iar

reglementarea în materia ei conținută de Codul civil prezintă caracter de noutate, și să ne rezumăm, doar pentru comparație, la a prezenta regulile legale în materia societăților prevăzute de Legea nr. 31/1990, care, la rândul lor, pot forma, fiecare în parte, obiectul distinct al unor demersuri similare.

Teza de doctorat „Contractul de societate” se finalizează cu scurte concluzii și câteva propuneri de *lege ferenda*.

Mai precizăm că întregul nostru demers l-am realizat în conformitate cu legislația în vigoare la data începerii lui, ținând însă cont și de prefiguratele modificări legislative devenite realitate pe parcursul definitivării lui (în acest sens noul Cod de procedură civilă intrat în vigoare la data de 15 februarie 2013, dată la care prezenta lucrare era aproape finalizată). Pe lângă actele normative incidente în materie, care au constituit un important izvor de inspirație, generând numeroase semne de întrebare și ipoteze de lucru, am avut în permanență în vizor și lucrările de specialitate publicate atât pe plan intern, cât și în străinătate, dar și soluțiile jurisprudențiale conturate în practica instanțelor de judecată.

Față de cele susținute în întregul cuprins al tezei, putem conchide afirmând că, operă exclusivă a voinței părților, contractul de societate poate fi calificat ca fiind fundamentul societății. Cu toate că este indubitabil faptul că, în lipsa contractului, societatea nu se poate constitui, afirmația precedentă trebuie nuanțată, întrucât contractul de societate nu joacă același rol în constituirea societății simple ca în a celor reglementate de Legea nr. 31/1990. Așa cum am susținut, în cazul acestor din urmă societăți, contractul de societate trebuie completat cu o serie de formalități ulterioare care toate la un loc au ca efect dobândirea personalității juridice de către acestea.

În concluzie, contractul de societate este actul care condiționează existența societății, fixându-i regulile sub care ea va funcționa.

Indiferent de mutațiile intervenite în viața socială, economică și juridică a țării noastre și indiferent de epoca sub auspiciile căreia se va produce existența noastră, contractul de societate nu-și va pierde nicicând importanța, făcând să rămână viu interesul pentru studierea acestei complexe problematice.

BIBLIOGRAFIE

I. Tratatе, cursuri, monografii

1. Adam, I., *Drept civil. Obligațiile. Contractul*, Ed. C.H. Beck, București, 2011.
2. Adam, I., *Drept civil. Obligațiile. Faptul juridic*, Ed. C.H. Beck, București, 2013.
3. Adam, I., Savu, C.N., *Legea societăților comerciale. Comentarii și explicații*, Ed. C.H. Beck, București, 2010.
4. Alexandresco, D., *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român*, tomul V, *Despre obligații*, Tipografia Națională, Iași, 1898.
5. Alexandresco, D., *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român*, tomul IX, București, 1926.
6. Alexandresco, D., *Principiile dreptului civil român*, vol. IV, București, 1926.
7. Angheni, S., Volonciu, M., Stoica, C., *Drept comercial*, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, București, 2008.
8. Angheni, S., *Drept comercial. Profesioniștii-comercianți*, Ed. C.H. Beck, București, 2013.
9. Baias, Fl. A., *Simulația. Studiu de doctrină și jurisprudență*, Ed. Rosetti, București, 2003.
10. Beleiu, Gh., *Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, ed. a 5-a, Casa de Editură și Presă „Șansa” S.R.L., București, 1998.
11. Bîrsan, C., *Drept civil. Drepturile reale principale în reglementarea noului Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2013.
12. Boroî, G., Anghelесcu, C.A., *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a II-a revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2012.
13. Boroî, G., Anghelесcu, C.A., Nazat, B., *Curs de drept civil. Drepturile reale principale*, Ed. Hamangiu, București, 2013.
14. Boroî, G., Ilie, Al., *Comentariile Codului civil. Garanțiile personale. Privilegiile și garanțiile reale (art. 2279-2499)*, Ed. Hamangiu, București, 2012.
15. Boroî, G., Stănciulescu, L., *Instituții de drept civil în reglementarea noului Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2012.
16. Bratiș, M., *Constituirea societăților comerciale pe acțiuni*, Ed. Hamangiu, București, 2008.
17. Cadariu-Lungu, I.E., *Dreptul de moștenire în noul Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2012.
18. Cantacuzino, M. B., *Elementele dreptului civil*, Ed. All Educational, București, 1998.
19. Căpățîna, O., *Societățile comerciale*, Ed. Lumina Lex, București, 1996.
20. Cărpenaru, St. D., *Tratat de drept comercial român*, Ed. Universul Juridic, București, 2009.

21. Cărpenaru, St. D., *Tratat de drept comercial român*, Ed. Universul Juridic, București, 2012.
22. Cărpenaru, St. D., David, S., Predoiu, C., Piperea, Gh., *Legea societăților comerciale. Comentariu pe articole*, ed. a 4-a, Ed. C.H. Beck, București, 2009.
23. Cătuneanu, I.C., *Curs elementar de drept roman*, ed. a II-a, Ed. „Cartea românească”, București, 1924.
24. Cârcei, E., *Societățile comerciale pe acțiuni*, Ed. All Beck, București, 1999.
25. Chirică, D. *Drept civil. Contracte speciale*, Ed. Lumina Lex, București, 1997.
26. Cocoș, Șt., *Drept roman*, Ed. All Beck, București, 2000.
27. *Code Européen des Contrats*, Avant-projet, Académie des privatistes européens, Coordinateur Giuseppe Gandolfi, Livre premier, Milano-Dott, Ed. A. Giuffré, 2004. G. Cornu, G., *Vocabulaire juridique*, 5ème éd., P.U.F., Paris, 1996.
28. Comăniță, Gh., Comăniță, I.I., *Drept civil. Contracte civile speciale*, Ed. Universul Juridic, București, 2013.
29. Costin, M., Jeflea, C.A., *Societățile comerciale de persoane*, Ed. Lumina Lex, București, 1995.
30. Cozian, M., Viandier, A., Deboissy, F., *Droit de sociétés*, 25ème éd., Ed. LexisNexis, Paris, 2012.
31. Deak, Fr., *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, Ed. Actami, București, 1999.
32. Deak, Fr., Cărpenaru, St., *Contracte civile și comerciale*, de Fr. Deak, Ed. Lumina Lex, București, 1993.
33. Dobrinou, V., Țiclea, Al., Toma, M., *Societățile comerciale. Organizarea, funcționarea, răspunderea*, Casa de Editură și Presă “Șansa” S.R.L., București, 1993.
34. Dogaru, I., *Contractul. Considerații teoretice și practice*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1983.
35. Dogaru, I., Olteanu, E.G., Săuleanu, L.B., *Bazele dreptului civil*, vol. IV, *Contracte speciale*, Ed. C.H. Beck, București, 2009.
36. Dumitru, M., *Dreptul societăților comerciale*, Ed. Institutul European, Iași, 2010.
37. Duțescu, C., *Drepturile acționarilor*, ed. a III-a, Ed. C.H. Beck, București, 2010.
38. Duțescu, C., *Contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni*, Ed. C.H. Beck, București, 2012.
39. Filipescu, I. P., *Tratat de dreptul familiei*, ed. a V-a, Ed. All Beck, București, 2000.
40. Florescu, D., Popa, R., Mrejeru, Th., *Contractul de asociere în participație*, Ed. Universul Juridic, București, 2009.
41. Florescu, E., *Regimul juridic al titlurilor de credit și al valorilor mobiliare*, Ed. Rosetti, București, 2005.
42. Florescu, Gr., Bamberger, Z., Florescu, C., *Dreptul societăților comerciale*, Ed. Universul Juridic, București, 2010.

43. Georgescu, I. L., *Drept comercial român*, vol. II, *Societățile comerciale*, Ed. Socec, București, 1948.
44. Gerota, D.D., *Curs de societăți comerciale*, Ed. „Fundatia Culturală Regele Mihai I”, București, 1928.
45. Gheorghe, C., *Societăți comerciale. Voința asociaților și voința socială*, Ed. All Beck, București, 2003.
46. Gheorghe, C., *Nulitățile de drept comercial*, Ed. C.H. Beck, București, 2010.
47. Guyon, Y., *Droit des affaires*, vol. I, 12ème éd., Ed. Economica, Paris, 2003.
48. Hamangiu, C., Rosetti-Bălănescu, I., Băicoianu, Al., *Tratat de drept civil român*, vol. II, Ed. All, București, 1998.
49. Hanga, V., *Mari legiuitori ai lumii*, Ed. Științifică și enciclopedică, București, 1977.
50. Hanga, V., *Drept privat roman*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1978.
51. Klunzinger, E., *Grundzüge des Gesellschaftsrechts*, Verlag Franz Vahlen, München, 2012.
52. Lefterache, L.V., *Drept penal. Partea generală*, ed. a III-a, Ed. Universul Juridic, București, 2011.
53. Leș, I., *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole. Art. 1-1133*, Ed. C.H. Beck, București, 2013.
54. Macovei, C., *Contracte civile*, Ed. Hamangiu, București, 2006.
55. Macovei, D., Cadariu, I.E., *Drept civil. Contracte*, Ed. Junimea, Iași, 2004.
56. Magnier, V., *Droit des sociétés*, 5ème éd., Ed. Dalloz, Paris, 2011.
57. Malaurie, Ph., Aynès, L., Ph. Stoffel-Munck, Ph., *Drept civil. Obligațiile*, Ed. Wolters Kluwer, 2010.
58. Marty, G., Raynaud, P., *Droit civil. Les obligations*, tome 1, *Les source*, 2ème éd., Sirey, Paris, 1988.
59. *Méga Code Civil*, 6ème éd., Dalloz, Paris, 2005.
60. *Mémento pratique sociétés civiles*, la Redaction des editions Francis Lefebvre, éd. Francis Lefebvre, Levallois, 2003.
61. *Mémento Pratique Sociétés commerciales*, B. Mercadal, Ph. Janin, A. Charveriat, A. Couret et la Redaction des editions Francis Lefebvre, éd. Francis Lefebvre, Levallois, 2003.
62. Merle, Ph., *Droit commercial. Sociétés commerciales*, 16ème éd., Ed. Dalloz, Paris, 2013.
63. Minea, M. Șt., *Constituirea societăților comerciale*, Ed. Lumina Lex, București, 1996.
64. Molcuț, E., Oancea, D., *Drept roman*, Casa de Editură și Presă „Șansa” S.R.L., București, 1993.
65. Moțiu, F., *Contracte speciale – în noul Cod civil*, ed. a 3-a, Ed. Universul Juridic, București, 2012.

66. Muraru, I., Tănăsescu, E.S., *Drept constituțional și instituții politice*, vol. I, ed. a 13-a, Ed. C.H. Beck, București, 2008.
67. Nemeș, V., *Drept comercial*, ed. a II-a, ed. Universul Juridic, București, 2012.
68. *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, volum colectiv, Ed. C.H. Beck, București, 2012.
69. *Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență*, vol. III, Art. 1650-2664, volum colectiv, Ed. Hamangiu, București, 2012.
70. Oglindă, B., *Dreptul afacerilor. Teoria generală. Contractul*, Ed. Universul Juridic, București, 2012.
71. Orga-Dumitriu, G., *Dreptul european al contractelor. Realități. Influențe. Domeniu de aplicare*, Ed. C.H. Beck, București, 2013.
72. Peglow, K., *Le contrat de société en droit allemand et en droit français comparés*, L.G.D.J., Paris, 2003.
73. Piperea, Gh., *Obligațiile și răspunderea administratorilor societăților comerciale*, Ed. All, București, 1998.
74. Piperea, Gh., *Societăți comerciale, piață de capital, aquis comunitar*, Ed. All Beck, București, 2005.
75. Piperea, Gh., *Introducere în dreptul contractelor profesionale*, Ed. C.H. Beck, București, 2011.
76. Piperea, Gh., *Drept comercial. Întreprinderea*, Ed. C.H. Beck, București, 2012.
77. Planiol, M., *Traité élémentaire de droit civil*, tome 2, *Les preuves. Théorie générale des obligations. Les contrats. Privilèges et hypothèques*, 2ème éd, Librairie Cotillon, Paris, 1902.
78. Pop, L., *Tratat de drept civil. Obligațiile*, vol. II, *Contractul*, Ed. Universul Juridic, București, 2009.
79. Pop, L., Popa, I.Fl., Vidu, S.I., *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2012.
80. Popescu, D. A., *Contractul de societate*, Ed. Lumina Lex, București, 1996.
81. Popescu, T. P., *Teoria generală a obligațiilor*, Ed. Științifică, București, 1968.
82. Prescure, T., Matefi, R., *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ed. Hamangiu, 2012.
83. Ripet, G., Roblot, R., par Delebecque, Ph., Germain, M., *Traité de droit commercial*, vol. II, 18ème éd., L.G.D.J., Paris, 2002.
84. Rizoiu, R., *Garanțiile reale mobiliare. O abordare funcțională*, Ed. Universul Juridic, București, 2011.
85. Rousseau, J. J., *Contractul social*, traducere de H.H. Stahl, Ed. Antet.
86. Safta-Romano, E., *Contracte civile*, Ed. Polirom, Iași, 1999.
87. Sanilevici, R., *Drept civil. Contracte*, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, 1982.

88. Schiau, I., Prescure, T., *Legea societăților comerciale nr. 31/1990. Analize și comentarii pe articole*, Ed. Hamangiu, București, 2009.
89. Spinei, S., *Organizarea profesiilor juridice liberale*, Ed. Universul Juridic, București, 2010.
90. Stănciulescu, L., *Curs de drept civil. Contracte*, Ed. Hamangiu, București, 2012.
91. Stănciulescu, L., Nemeș, V., *Dreptul contractelor civile și comerciale*, Ed. Hamangiu, București, 2013.
92. Stătescu, C., Bârsan, C., *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Ed. All, București, 1998.
93. Stoica, V., *Rezoluțiunea și rezilierea Contractelor civile*, Ed. All, București, 1997.
94. Șandru, D. M., *Pactele societare. Clauze, pacte, înțelegeri între asociații societăților comerciale în reglementarea noului Cod civil*, ed. a II-a, revizuită și adăugită, Ed. Universitară, București, 2012.
95. Șchiaua, M., *Legea societăților comerciale nr. 31/1990 comentată și adnotată*, Ed. All Beck, București, 2000.
96. Terré, Fr., Simler, Ph., Lequette, Y., *Droit civil. Les obligations*, 8ème éd., Dalloz, Paris, 2002.
97. Terzea, V., *Noul Cod civil adnotat cu doctrină și jurisprudență*, vol. I (art. 1-1163), Ed. Universul Juridic, București, 2011.
98. Terzea, V., *Noul Cod civil adnotat cu doctrină și jurisprudență*, vol. II (art. 1164-2664), Ed. Universul Juridic, București, 2012.
99. Tița-Nicolescu, G., *Tratat de dreptul afacerilor*, vol. I, *Persoanele juridice*, Ed. Wolters Kluwer România, București, 2010.
100. Thériault, M., *Collection de droit, Collection de droit 2011-2012*, Vol. 9 - *Entreprises et sociétés, Titre I - Les entreprises et les sociétés*, Chapitre I - *L'entreprise contractuelle*, http://www.caij.qc.ca/doctrine/collection_de_droit/2011/9/index.html/#;426, disponibil la data de 24 iulie 2012.
101. Turcu, I., *Teoria și practica dreptului comercial român*, vol. I, Ed. Lumina Lex, București, 1998.
102. Turcu, I., *Tratat teoretic și practic de drept comercial*, vol. II, Ed. C.H. Beck, București, 2008.
103. Turcu, I., *Vânzarea în Noul Cod civil*, Ed. C.H. Beck, București, 2011.
104. Uliescu, M., coordonator, *Noul Cod civil. Comentarii*, ed. a II-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2011.
105. Uliescu, M., coordonator, *Noul Cod civil. Studii și comentarii*, vol. I, *Cartea I și Cartea a II-a (art. 1-534)*, Ed. Universul Juridic, București, 2012.
106. Ungureanu, C.T., *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ed. Hamangiu, București, 2012.

107. Vasilescu, P., *Relativitatea actului juridic. Repere pentru o nouă teorie generală a actului de drept privat*, Ed. Rosetti, București, 2003.

108. Weill, A., Terré, Fr., *Droit civil. Les obligations*, 4ème éd., Dalloz, Paris, 1986.

II. Articole de specialitate

1. Băbeanu, N., Țiclea, Al., *Cooperativa agricolă – structură asociativă în agricultura României*, în R.D.C. nr. 5/2005.

2. Băcanu, I., *Deformarea unei instituții procedurale*, în R.D.C. nr. 7-8/2000.

3. Bălan, I. I., *Noțiunea de „affectio societatis” și aplicațiile sale în materie comercială*, în Dreptul nr. 9/1999.

4. Bălan, I. I., *Natura juridică a societății comerciale*, în Dreptul nr. 11/2000.

5. Bodu, S., *Capacitatea juridică a societății comerciale*, în R.R.D.A. nr. 1/2007.

6. Bodu, S., *Efectele nerespectării dispozițiilor legale privind înmatricularea societății comerciale*, în R.R.D.A. nr. 5/2007.

7. Boilă, L.R., *Fundamentarea obiectivă a răspunderii comitentului în noul Cod civil*, în Dreptul nr. 2/2010.

9. Călin, D., *Retragerea acționarilor din societățile comerciale pe acțiuni*, în R.R.D.A. nr. 3/2011.

10. Călin, D., *Formarea voinței sociale a societăților comerciale pe acțiuni*, în R.R.D.A. nr. 6/2011.

11. Cârcei, E., *Despre prospectul de emisiune și subscrierea acțiunilor*, în Dreptul nr. 10-11/ 1995.

12. Cârcei, E., *Încetarea grupurilor de interes economic*, în R.D.C. nr. 1/2004.

13. Chițan, G., *Natura juridică a contractului de societate comercială*, în R.D.C. nr. 6/2005.

14. Ciobanu, D., *Inadmisibilitatea obligării prin ordonanță prezidențială a unei persoane fizice sau juridice de a se asocia cu alte persoane fizice sau juridice*, în Dreptul nr. 2/1992.

15. Costin, C.M., *Natura juridică a contractului de societate prin care se constituie o societate comercială*, în R.D.C. nr. 3/1999.

16. Costin, M.N., Costin, C.M., *Cu privire la interpretarea art. 100 și art. 101 alin. 3 din Legea nr. 31/1990*, în R.D.C. nr. 2/2002.

17. Danil, M., *Câteva probleme ale funcționării și administrării societăților comerciale*, în R.D.C. nr. 3/1993.

18. David, S., Baias, Fl.A., *Răspunderea civilă a administratorului societății comerciale*, în Dreptul nr. 8/1992.

19. Deak, A., *Câteva considerații contractuale cu privire la natura juridică a grupului de interes economic și a grupului european de interes economic*, în Dreptul nr. 6/2010.

20. Didier, P., *Brèves notes sur le contrat-organisation*, Mélanges François Terré, Dalloz, PUF, éd. Juris-classeur, Paris, 1999 apud K. Peglow, *Le contrat de société en droit allemand et en droit français comparés*, L.G.D.J., Paris, 2003.
21. Dimitriu, R., *Discuții în legătură cu Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații*, în *Dreptul* nr. 5/2000.
22. Dobre, A., *Societatea europeană – structură societară de dimensiune europeană*, în *R.R.D.A.* nr. 10/2009.
23. Dobre, A., *Insolvența grupurilor de interes economic în România*, în *R.D.C.* nr. 3/2010.
24. Dominte, N.R., *Implicațiile principiului libertății convențiilor în exercitarea dreptului de vot în societatea cu răspundere limitată*, în *R.D.C.* nr. 1/2008.
25. Dumitrache, S., *Considerații despre momentul când se naște dreptul de vot în cazul acțiunilor subscrise și neeliberate integral*, în *R.D.C.* nr. 10/2001.
26. Duțu, M., *Asocierea în participațiune*, în *Juridica* nr. 1/2000.
27. Gheorghe, C., *Adunările generale ale societăților comerciale. Competențe și principii*, în *R.D.C.* nr. 2/2003.
28. Gheorghe, C., *Nulitatea contractului de societate și nulitatea persoanei juridice în noul Cod civil*, în *Dreptul* nr. 6/2010.
29. Guiu, M.K., *Dacă bunurile comune ale soților pot constitui aport la capitalul social*, în *Dreptul* nr. 6/1992.
30. Leaua, C., *Dizolvarea societăților comerciale – unele probleme procedurale*, în *Dreptul* nr. 2/2003.
31. Leaua, C., *Acțiunea în regularizarea societăților comerciale*, în *Dreptul* nr. 5/2005.
32. Man, A., Golub, S., *Efecte patrimoniale ale pierderii calității de asociat la societățile comerciale de persoane și societatea cu răspundere limitată*, în *R.D.C.* nr. 7-8/2006.
33. Miat, C., *Statutul societății europene*, în *R.D.C.* nr. 7-8/2010.
34. Micu, C., *Organizarea administrației societății pe acțiuni. Sistemul unitar*, în *R.R.D.A.* nr. 2/2007.
35. Mircea, V., *Protecția acționarilor minoritari în dreptul român și comparat*, în *R.D.C.* nr. 11/1999
36. Mircea, V., *Suspendarea dreptului de vot în cazul acțiunilor neplătite*, în *R.D.C.* nr. 2/2003.
37. Niculaescu, S., Danil, M., *Contractul de societate*, în *Dreptul* nr. 5-6/1994.
38. Oroviceanu, C., *Considerații cu privire la art. 153²⁴ din Legea societăților comerciale*, în *R.R.D.A.* nr. 10/2010.
39. Păncescu, L., *Transferul de părți sociale reglementat de art. 222 din Legea nr. 31/1990*, în *C.J.* nr. 7-8/2011.
40. Pătulea, V., *Societatea anonimă (pe acțiuni) europeană (I)*, în *Dreptul* nr. 8/2006.
41. Piperea, Gh., *Societatea creată de fapt*, în *Juridica* nr. 2/2000.

42. Piperea, Gh., *Concepția monistă a noului Cod civil: intenția și realitatea*, în R.R.D.A. nr. 6/2011.
43. Piperea, Gh., *Fracționarea patrimoniului și segregarea creditorilor*, în R.R.D.A. nr. 10/2011.
44. Roș, V., *Dizolvarea societăților comerciale. Particularități ale dizolvării pe cale judiciară. Lichidarea societăților comerciale. Momentul în care intervine. Rolul instanței de judecată în cursul lichidării societății*, în R.D.C. nr. 1/1996.
45. Safta-Romano, E., *Unele aspecte mai importante ale contractului de societate civilă*, în Dreptul nr. 2/1992.
46. Sassu, C., Golub, S., *Affectio societatis*, în R.D.C. nr. 10/2001.
47. Sasu, H., *Consecințe ale clauzelor leonine în cadrul contractului de asociere în participațiune*, în R.D.C. nr. 6/2009.
48. Săuleanu, L., *Regimul juridic al aporturilor în cadrul contractului de asociere în participațiune*, în R.D.C. nr. 2/2002.
49. Săuleanu, L., *Regimul juridic al asocierii în participație în noul Cod civil*, în R.D.C. nr. 12/2011.
50. Schiau, I., *Despre consecințele prescripției acțiunii de regularizare a încălcării cerințelor legale de constituire a societății comerciale*, în P.R. nr. 4/2006.
51. Schiau, I., Prescure, T., *Nulitatea societății comerciale*, în Dreptul nr. 8/2006.
52. Stegărescu, V., *Momentul dobândirii capacității de exercițiu de către societatea comercială potrivit noilor reglementări legislative*, în R.D.C. nr. 12/2003.
53. Stepan, A.P., Turchetto, R., *Analiză asupra transferului dreptului de proprietate al acțiunilor la putător. Consecințe practice*, în R.D.C. nr. 12/2009.
54. Stoica, V., *Consecințe ale aplicării Legii nr. 31/1990 a societăților comerciale în dreptul succesoral*, în R.D.C. nr. 3/1999.
55. Teau, C., Săuleanu, L., *Transmiterea dreptului de proprietate asupra acțiunilor nominative*, în R.D.C. nr. 5/2000.
56. Timofte, V., *În legătură cu prescripția dreptului la acțiune pentru plata dividendelor*, în R.D.C. nr. 10/2001.
57. Turianu, C., *Validitatea societăților comerciale constituite între soți*, în Dreptul nr. 1/2008.
58. Turianu, C., *Aportul în numerar. Studiu de drept comparat*, în Dreptul nr. 4/2008.
59. Țuca, Fl., *Societatea comercială fictivă*, în R.D.C. nr. 10/1996.
60. Vahnovan, S., *Unele considerații cu privire la capacitatea juridică a societăților comerciale*, în R.R.D.A. nr. 4/2008.
61. Veress, E., *Discuții privind revocarea administratorilor și transmiterea părților sociale la societățile cu răspundere limitată*, în Dreptul nr. 9/2010.
62. Veress, E., *Modificările aduse societăților comerciale cu răspundere limitată prin O.U.G. nr. 54/2010*, în C.J. nr. 9/2011.

III. Culegeri de practică judiciară

1. *Buletinul casației nr. 4/2008.*
2. *Buletinul jurisprudenței. Culegere de decizii pe anul 1993.*
3. *Buletinul Jurisprudenței. Culegere de decizii pe anul 1996.*
4. *Buletinul Jurisprudenței. Culegere de decizii pe anul 1999.*
5. *Buletinul Jurisprudenței. Culegere de decizii pe anul 2007.*
6. Crișu, C., Crișu-Magraon, N., Crișu, Șt., *Repertoriu de doctrină și jurisprudență*, vol. I, 1989-1994, Ed. Argessis, Curtea de Argeș, 1995.
7. Crișu, C., Crișu, Șt., *Repertoriu de practică și literatură juridică pe anii 1994-1997*, Ed. Argessis, Curtea de Argeș, 1998.
8. Turianu, C., Pătulea, V., *Drept comercial. Culegere de practică judiciară*, Ed. C.H. Beck, București, 2008.

IV. Site-uri și programe de specialitate

1. Legalis.
2. <http://www.caij.qc.ca>.
3. <http://www.codcivil2011.ro>.
4. <http://www.juridice.ro>.
5. <http://www.jurisprudenta.com>.
6. <http://www.scj.ro>.